Бухы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

…ктябрь 1921 оной …ябрин 21-hээ гарана | № 257 (13746) | 1974 оной ноябрин 1, пятница | Сэн 2 мүнгэн.

1975 ОНИИЕ ХОНИН АЖАЛАЙ ШЭНЭ ХҮГЖЭЛТЫН ЖЭЛ БОЛГОЕ!

Зэдын аймагай залуу хонишодой дундаhаа аймагай чемпион болоhон Борьёогой …вхозой ахалагша хонишон Виктор Базаров, Сэлэнгын аймагай Сэлэнгын совхозой …алагша хонишон, ВЛКСМ-эй обкомой гэшүүн Цырендоржо Шиндаков гэгшэд 1975 оной …циалис мүрысөөнэй договор хоорондоо баталба.

Залуу хонишодто ажалай шэнэ амжалта хүсэе.

Үйлэдбэриин бүхы түрүүшүүлдэ— …дэхи табан жэлэй габшагайшуулда— … зүрхэнэй баяр баясхалан хүргөөд, …хэ, 1975 ондо ажалшадай болон кол…тивүүдэй мүрысөөн шэнэ хүсэтэйгөөр …гэрэн эбхэрхэ бэзэ гэжэ найданабди!

(…мдавиин ССР-эй 50 жэлэй ойн баярай суглаан дээрэ …СС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй …hэн үгэhөө).

…ЦИАЛИС МҮРЫСӨӨНЭЙ …ОГОВОР

…нэр, ахалагша хонишод: Борьёогой совхозой …иктор Базаров, Сэлэнгын совхозой — Цырен…о Шиндаков түсэбтэ табан жэлэй түгэсхэлэй …е — 1975 ониие ажалай ехэ амжалтаар тэм…хэ зорилготойгоор хоорондоо социалис мүры…й энэ договор баталбабди. Тиихэдээ иимэ …нуудые абанабди:

Базаровай бүлэ — 1975 ондо отарынгаа зуун … бүриhөө 150 хурьга томо болгохо, хонин …hөө 4,3 килограмм ноохо хайшалха;

…Шиндаковой бүлэ — 1975 ондо отарынгаа зуун … бүриhөө 120 хурьга түлжүүлжэ, хонин бү… 4,2 килограмм ноохо хайшалха.

…идоо hайнаар ондо оруулжа, хурьгадаа эхэ…hалгааха үедэнь 23 килограммда хүргэхэбди.

Бидэ хоёрой мүрысөөе «Буряад үнэн» газетын …та дороо абажа, шалгажа байха болоhон …нь өөhэд өөhэдынгөө ажал хэрэг тухай газе…үүдаhаар дамжуулан, бэшэг бэшэлсэжэ, хэ…й сагай ерэбэл, бэе бэедээ айлшалалсажа, дүршэл, арга шадабари, мүрысөөнэйнгөө ябa…дүн тухай хөөрэлдэжэ, саашанхи зорилгонуу… тодорхойлдог байхабди.

Бүлэ бүхэн залуу хонишодой нэгэ-нэгэ бригa…шефтээ абажа, тэдэнэрые түрүүшүүлэй зэргэ…гахые оролдохо.

Бага гаргашатайгаар ехэ продукци абахын, …айнгаа шанарые али бүхы талаhаань hайжа…ын, мал харууhалалгын түрүү дүй дүршэл …д хэрэглэхын түлөө тэмсэхэбди.

Бидэнэй жэшээгээр социалис уялгануудые …а, 1975 ондо хоорондоо мүрысэхыень респуб…гаа бүхы хонишодые уряалнабди. Манай энэ …өөндэ оролсохыень Баргажанай аймагай … Марксын нэрэмжэтэ колхозой ахалагша хо… Ольга Сангадиевае, мүн бусадшье маанаj… мүрысэхөө хүсэгшэдые уринабди.

МҮРЫСЭХЭМНАЙ ГҮ?

Хонин ажалда хүдэлжэ ябаhан хүнүүдтэ юhэдэхи табан жэлэй тодорхойлхы, дүрбэдэхи жэл үни хада дүүрээд, шэнэ жэл гаранхай гээшэ ааб даа. Теэд ерэхэ жэлнай нэгэл онсо удхатай ха юм. Юуб гэбэл, табан жэлэй түгэсхэхы жэл болоно бшуу.

Ажахынгаа жэл бултанhаа урид захалдаг хадаа бидэнэр, хонишод, үнгэрhэн сагаа шэнжэлэн хаража, шэнэ жэлдэ хэхэ юумэеэ, арга боломжонуудаа, урдаа табиха зорилгонуудаа эртээнhээ тодорхойлхо болонобди.

Ерэхэ жэлдэ, табан жэлэй түгэсхэлэй жэлдэ хониднн гурбадахяа хурьгалхань. Зуун хонин бүриhөө 150-hаа үсөөн бэшэ хурьга абажа, Дмитрий Яковлевич Свистуновые хүсэхэ hанаатайб гэжэ энэ зун аймагайнгаа хонишодой зүблөөн дээрэ хэлээ бэлэйб. Энэ үгэмни. сэхыень хэлэхэдэ, Галина Очировна бидэ хоёрой социалис уялга болоно гээшэ.

Нүхэдэйнгөө урда иимэ уялга абахынгаа урда тээ Галитаяа хэлсэhэн, бодомжолhон, арга боломжонуудаа хаража үзэhэн байгаабди.

Мүнөө харууhалжа байhан хонидоо урзанда түрүүлхэдээ 100 хонин бүриhөө 115 хурьга томо болгоо hэмди. Хоёрдохёо (энэ жэлдэ) хурьгалуулхадаа зуунhаа 138,7 хурьга түлжүүлээбди. Ерэхэ жэлдэ энэмнай 150-да хүрэхэ гэжэ hананабди. Юуб гэхэдэ, нарин ноохотой хонид гурбадахяа, дүрбэдэхеэ түрэхэдөө эгээн олон түл үгэдэг, олоороо эхирлэдэг гэжэ ажаглагданхай.

Ехэ уялга абаhан лэ хойноо бухы хүсөөрөө оролдохол гүбди даа. Юрэдөө, уялга абаха тушаа hанамжаяа хэлэхэ хүсэлэнтэйб. Хаража, шагнажа ябахада, хүнүүд социалис уялга абахадаа али бүхы арга боломжоёо хаража үзэдэггүй, олонхи ушарта үнгэрэгшэ жэлэйнгээ дүнгые дабтахые гү, али доогуурдуулхые оролдодог байна. Би энээниие буруу гэжэ hанагшаб. Ехэ зорилго урдаа табихадаа, хүн хүсэ нэмэhэн шэнги болодог, үгэдөө хүрэхын тула бүхы аргаараа оролдодог.

Гадна дүршэл багатай, залуу хонишодто туhалха гээшэ манай уялга. Бидэнэр hаяхан хонишон болоhон Сергей Тыхеевэй бүлэдэ шадаха зэргээрээ туhалхабди.

Тиимэhээ түсэбтэ табан жэлэй түгэсхэлэй жэлдэ республикымнай хонишод бии байгаа арга боломжонуудаа хүсэдөөр хэрэглэжэ, ажалай шэнэ амжалта туйлахын тула урдаа тодорхой зорилгонуудые табиха, социалис уялгануудые абаха бэзэ гэжэ найданаб. Би өөрөө зуун хонин бүриhөө 150 хурьга түлжүүлхэ, хонин бүриhөө 4,3 килограмм ноохо хайшалха уялга абаха зуураа. хүршэ Сэлэнгын аймагай Сэлэнгын совхозой залуу хонишон Цырендоржо Шиндаковые социалис мүрысөөндэ уринаб.

В. БАЗАРОВ.
Ленинэй ордено Борьёогой совхозой ахалагша хонишон.

АРСАЛТА БАЙХАГҮЙ

Манай хүршэ хоёр аймагай хонишод, бүхы ажалшад хоорондоо мүрысэдэг, ябалсадаг hайн заншалтай гээшэ. Залуу хонишодой дундаhаа энэ жэлдэ Зэдын аймагай чемпион болоhон Виктор Базаровтанай минии бүлые 1975 ондо мүрысөөндэ урихыень ехэ баяртайгаар, хүндэтэйгөөр хүлеэн абаhанаа мэдүүлнэб.

Түсэбтэ табан жэлэй түгэсхэлэй жэлдэ үндэр ехэ уялга абаад, социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлэе гэжэ республикынгаа хонишодто, бидэндэ хандажа байhан аха нүхэрэйнгөө үүсхэлые ехэтэ hайшаанаб.

Мүнөө үедэ би Софья Банзаракцаевна hамгантаяа 598 ехэ хонидые харууhалжа байнаб. Хонидnай ерэхэ жэлдэ табадахяа хурьгалха юм. Түрүүшынгээ жэлдэ зуhаг хонидой зуун толгой бүриhөө 94 хурьга, хойто жэлынь — зуунhаа 100. саада жэлынь — зуунhаа 105, энэ жэлдэ — зуунhаа 114 хурьга томо болгоhон байнабди.

Виктор Гомбоевичой бэшэгтэй танилсаад, өөртэйнь уулзаад байхадаа, 1975 ондо отарынгаа зуун хонин бүриhөө 120 хурьга томо болгохо, хонин бүриhөө 4,2 килограмм ноохо хайшалха харюугай уялга абанабди. Тингэжэ табан жэлэйнгээ түсэб холо үлүүлэн дүүргэхэ хүсэлэнтэйбди.

Абаhан энэ уялгаяа бэелүүлхэ түрүүшын алхам хэгдээ. Хонидые hайса таргалуулжа, октябрин 6-hаа үрэжүүлжэ захалаад, мүнөө дүүргээд байнабди.

Үбэлжэлгэдэшье яhала hайнаар бэлдэгдээ гээшэ. 150 центнер hайхан үбhэ газаагаа асаранхайбди. Үшөө 250 центнер үбhэн үгтэхэ юм. 240 шахуу центнер зелёнко буулгагдадаг. 120 центнер hолоомон орохо аад, мүнөө 50 центнерынь асарагдаа. Хонидоймнай байра hайн. Үбэлдөө хонин бүхэндэ үдэрэй 300—300 грамм таряа талханан зүйл эдюулжэ байдагбди. Хонидоо худагhаа уhалдагбди. Үбэлжөөнэймнай хажуудахи полиин бэлшээри бигарүйшэг юм. Хурьгадай гарахада хэрэгтэй юумэн бии.

Зэдын түрүү хонишонгой үүсхэлые дэмжэхэ зуураа, Баргажанай аймагай суута хонишон Ольга Сангадиевагай манай мүрысөөндэ оролсохыень хүсэнэб. Ингэжэ хоорондоо мүрысэхэдөө бидэнэр бэе бэедээ туhалалсаха, дүй дүршэлөө хубаалдажа байхабди гэжэ сэдьхэнэб. Тиимэhээ мүрысөөнэй договор баталhаараа хэрэгээ дүүргэхэгүй, харин хоорондоо ябалсажа, мүрысөөнэй дүн гаргалсажа, республикынгаа газетэнүүдээр дамжуулан, дүршэл шадабари, онол арганууд тухайгаа бэшэлсэжэ байхые хүсэхэ байнаб. Илангаяа манай суута хонишод Д. Я. Свистунов, Г. Л. Рабдаев, Г-Ц. Г. Цыремпилова, Б. Г. Банзаракцаева болон бусадай ажал хэрэг тухайгаа бэшээ hаань, hайн бэлэй.

Түнхэнэй аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой ахалагша хонишон Г. Шойбоновой халаахайе ногоон зандань хатаажа абадаг дүршэлыень халан абамаар байна. Хойшодоо энэ арга хаа хаанагүй хэрэглэмээр. Энэ мэтээр нютаг нуга бүхэндэ баян дүй дүршэл байхал ха юм даа.

Виктор Базаровай урилгада минии талаhаа арсалта байхагүй.

Ц-Д. ШИНДАКОВ.
Сэлэнгын совхозой ахалагша хонишон.

„БУРЯАД ҮНЭН"—75: ХОНИШОДОЙ МҮРЫСӨӨН

…АКЦИhАА: Табан жэлэй … ёhоор республикымнай … совхозууд 1975 ондо 7,7 … тонно ноохо, 30 мянган … хониной мяха абаха зорил… Тиихэдээ байгша онойхи… …үулбал, ноохо абалгаяа …центээр, хониной мяха— … дахин шахуу дээшэлүүлхэ

… ехэ зорилгые амжалтатай… дүүргэхын тула хонишодой … социалис мүрысөө үргэ… …лгэрүүлхэ, түрүүшүүлэй …ршэлые бүгэдын шадаба… …хохо хэрэгтэй бшуу. Эгээ … дээрэ толилогдоhон хо… …й социалис мүрысөөнэй … тэдэнэрэй эдэбхи үүсхэл …ха шанартай.

…рысөөнэй договор баталhан … тухай хэдэн үгэ хэлэе.

…ЗАРОВ Виктор Гомбоевич 1940 ондо Хурамхаанай аймагай Бархан нютагта түрэhэн, 6 класс дүүргэhэн, 1974 оной февраль hарahаа КПСС-эй гэшүүндэ кандидат, хонишоноор 1966 онhоо хойшо хүдэлжэ байна. Түрүүшын 5 жэлдэ эрье хонидые харууhалжа байhанаа, 1971 онhоо эхэ хонидой отарада хүдэлнэ. 1971, 1972 онуудта хүгшэн хонидые харууhалжа, зуун хонин бүриhөө 102—106 хурьга түлжүүлээ. 1973 ондо зуhаг хонидые даажа абаад, түрүүшынгээ жэлдэ зуун хонин бүриhөө 115 хурьга, энэ жэлдэ—138,7 хурьга томо болгоо. Байгша ондо хонин бүриhөө 4 килограмм 270 грамм ноохо хайшалаа. Хурьгадаа эхэhээнь hалгаахадаа 23 килограмм шэгнүүртэйгээр тушаагаа. Эрхим ажалайнгаа түлөө «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденоор шагнагданхай. 1974 оной дүнгөөр Виктор Базаровта залуу хонишодой дундаhаа Зэдын аймагай чемпион гэhэн нэрэ зэргэ олгогдоо.

Отарадань хоёрдохи хонишоноор hамганиинь—Галина Очировна Базарова ажаллана. 5 үхибүүтэй, тэдэнэй гурбаниинь хүбүүд. Зунай амаралтын үедэ үхибүүдынь эхэ, эсэгэдээ туhалдаг болонхой. Ехэ басаган Надинь бүхы предмедүүдээрээ «5» сэгнэлтэтэйгээр hуралсажа, энэ жэлдэ Хара далайн эрьедэ пионернүүдэй бүхэсоюзна «Артек» лагерьта амаржа ерээ.

Хонишодой хүдэлмэриин онсо өөрсэ илгаань юуб гэхэдэ, тэрэ хонидоо жэлэй дүрбэн сагта бэлшээдэг, тиихэдээ заабол үглөөнэй харанхыгаар бэлшээридэ гаргадаг заншалтай. Хонидоо үрэжүүлхынгээ урда тээ, үрэжүүлхэ үедөө, мүн hүүлээрнь орой тарьгдаhан зелёнко дээгүүр адууладаг гуримтай. Хонидойнгоо түрэхэhөө hара урид ногооной гурил эдюулжэ эхилдэг.

ШИНДАКОВ Цырендоржо Шиндакович 1947 ондо Арбузово нютагта түрэhэн, 6 класс дүүргэhэн, 1973 онhоо КПСС-эй гэшүүн, хонишоноор 1970 онhоо хойшо хүдэлнэ: ВЛКСМ-эй обкомой гэшүүн.

Софья Банзаракцаевна Раднажапова hамганиинь хоёрдохи хонишоноор ажаллана, 1974 онhоо КПСС-эй гэшүүн. Гурбан үхибүүтэй.

Залуу коммунистнуудай энэ бүлэ ажал хэрэгтээ үнэн сэдьхэлhээ хандажа, hүүлэй гурбан жэлдэ отарынгаа зуун хонин бүриhөө жэлдээ 100 гаран хурьга томо болгоно. Өөhэдөө хонидоо үрэжүүлдэг, үбшэлhэн хурьгадаа эмшэлдэг шадабаритай. Үбэл, зунгүй хонидоо оролдосотойгоор бэлшээдэг. үбэлдөө сагыень алдангүйгөөр эдеэлүүлдэг, уhалдаг гуримтай.

Эдэ залуу хонишодой жэшээгээр республикымнай бүхы хонишод социалис мүрысөөндэ жагсажа, дүй дүршэлөө халан абалсажа, бэе бэедээ туhалалсажа, 1975 ондо бүри ехэ амжалта туйлаха, табан жэлэй түсэбые хонин ажалай талаар республикынгаа бэелүүлхэ хэрэгтэ хубитаяа оруулха гэжэ найданабди. Хонишодой мүрысөөе үргэнөөр харуулха, ажалайнь дүнгүүд болон хүдэлмэриинь дүй дүршэл тухай материалнуудые саг үргэлжэ тунхаглажа байха тухайгаа редакци мэдүүлнэ.

…ниин Федеративна Республикын федеральна канцлер Г. Шмидтын, федеральна канцлерай орлогшо, …дын хэрэгүүдэй федеральна министр Г.-Д. Геншерэй албанай хэрэгээр Советскэ Союзда ерэhэн тухай

ХАМТЫН МЭДҮҮЛГЭ

… Социалис Респуб… …ай Союзай ба Гер… Федеративна Рес… хүтэлбэрилхы …агшадай уулзал… … үнгэргэхэ тухай …нэй үндэhөөр, Со… …ительствын уряа… …, Германиин Федеративна Республикын федеральна канцлер Гельмут Шмидт гадаадын хэрэгүүдэй федеральна министр Ганс-Дитрих Геншертэй хамта албанай хэрэгээр 1974 оной октябрин 28—31-дэ Советскэ Союзда байжа, хөөрэлдөөнүүдые хээ.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко Германиин Федеративна Республикын федеральна канцлер Г. Шмидттэй, федеральна канцлерай орлогшо, гадаадын хэрэгүүдэй федеральна министр Г.-Д. Геншертэй хэдэ хэдэн уулзалга ба хөөрэлдөөнүүдые хэhэн байна.

Хоёр гүрэнэй хоорондын харилсаанай мүнөөнэй байдалые, тэрэнээ саашадань бүри эдэбхитэй болгохо арга боломжонуудые хоёр тала хөөрэлдөөнүүдэйнгээ үедэ зүбшэн хэлсээ. Европодо, бүхы дэлхэй дээрэ бата бэхи эб найрамдал, аюулгүй байдал хангаха ябадалтай холбоотой уласхоорондын шухала асуудалнуудаар hанал бодолнуудаа үргэнөөр зүбшэлбэ. Үгээ бүри hайнаар ойлголсохо, этигэлсэхэ ба хүршэ ёhоной харилсаа холбоо хангаха үндэhэ hуури улам үргэдхэхэ гэжэ хоёр талын эрмэлзэдэг байhые эндэхи хөөрэлдөөнүүд элирхэйлээ.

1970 оной августын 12-ой договорой удха шанар ба үрэ нүлөөе политическэ хүгжэлтын дүршэл лаблан баталаа гэжэ хоёр тала ханангяар тэмдэглэбэ. Тус договорой үндэhэн болгоhон политика Советскэ Союзай ба Германиин Федеративна Республикын аша туhада, Европодохи хүгжэлтые, уласхоорондын шахардуу байдал hулаpуулгые улам гүнзэгырүүлхэ юрэнхы шэглэлдэ харюусана гээд эдэнэр тоолоно. Московско договор хоёр ороной хоорондын харилсаае улам hайжаруулха найдамтай үндэhэ hууринь зандаа үлэхэ, бодото дээрээ сэхэ шууд бэелүүлэгдэхэ байха.

1970 оной договорые, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй албанай хэрэгээр Германиин Федеративна Республикада ошохо үедэнь хэлсэгдэhэнэй, хэлсээнүүдэй үндэhөөр хэгдэhэн олон янзын, бүтэмжэтэй хүдэлмэриин удха шанарые хоёр тала адляар сэгнэдэг байна. Уласхоорондын оршом соо харилсаа холбоотойгоор эрхилдэг ябуулгань hайжараа.

(Үргэлжэлэлынь 3-дахи нюурта).

Республикын ХҮНДЭЛЭЛЭЙ САМБАР

ПРОМЫШЛЕННОСТИИН, БАРИЛГЫН, ТРАНСПОРТЫН, ХУДАЛДАА НАЙМААНАЙ БОЛОН ЗОНОЙ ЭРИЛТЭ ХАНГАЛГЫН ПРЕДПРИЯТИНУУДАЙ 1974 ОНОЙ III КВАРТАЛАЙ СОЦИАЛИС МҮРЫСӨӨНЭЙ ДҮНГҮҮД ТУХАЙ

Промышленностиин, барилгын, транспортын, хэлхээ холбооной, худалдаа наймаанай болон зоной эрилтэ хангалгын предприятинуудай 1974 оной III кварталай социалис мүрысөөнэй дүнгүүдые хаража үзөөд, КПСС-эй обкомой бюро, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет болон облсовпроф иигэжэ ТОГТООНО:

Удаадахи предприятинуудай коллективүүдтэ нэгэдэхи hуури олгожо, дамжуулгын Улаан туг барюулаад, республиканска Хүндэлэлэй самбарта бэшэхэ:

МАШИНА БҮТЭЭЛГЫН ПРЕДПРИЯТИНУУДАЙ БҮЛЭГӨӨР

— **Ленинэй комсомолой 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ прибор бүтээлгын завод** продукци худалдаанда үгэхэ түсэбөө — 102,4, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэбөө — 102,1, олзо доход оруулха түсэбөө 105,2 процент дүүргэhэн.

ЭЛШЭ ХҮСЭ ҮЙЛЭДБЭРИЛДЭГ ПРЕДПРИЯТИНУУДАЙ БҮЛЭГӨӨР

— **Элшэ дулаа үгэдэг Улаан-Үдын сеть** элшэ дулаа үгэхэ түсэбөө 100 процент дүүргэhэн.

АШАГТА МАЛТАМАЛ БЭДЭРДЭГ ПРЕДПРИЯТИНУУДАЙ БҮЛЭГӨӨР

— **Гуджирай комплексно геолого-бэдэрэлгын парти** ашагта малтамал бэдэрхэ даабаряа hайн шанартайгаар дүүргэhэн, вольфрамай талаар запасуудай ургалтын түсэб — 114,8, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэбөө 118 процент дүүргэhэн.

АШАГТА МАЛТАМАЛАЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИИН ПРЕДПРИЯТИНУУДАЙ БҮЛЭГӨӨР

— **Ципиканай приинск** продукци худалдаанда үгэхэ түсэбөө — 104,2, алта малтаха түсэбөө — 106,4, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэбөө 101,1 процент дүүргэhэн.

(Үргэлжэлэлынь хожом гараха).

ШЭНЭ ТАСС hОНИН

Л. И. БРЕЖНЕВ Г. ШМИДТТЭЙ ХӨӨРЭЛДЭБЭ

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев Германиин Федеративна Республикын федеральна канцлер Г. Шмидт хоёр октябрин 30-да Советскэ Союз ба ФРГ хоёрой хоорондохи харилсаануудай гол шухала асуудалнуудаар хөөрэлдөөгөө үргэлжэлүүлhэн байна. Тэрэшэлэн уласхоорондын байдалай гол шэглэлдэ, мүн эб найрамдал ба уласхоорондын аюулгүй байдалые бэхижүүлхэ хэрэгтээ Советскэ Союз болон ФРГ-гэй үүргэдэ тэдэнэр анхарал хандуулаа.

Хөөрэлдөөн үнэн сэхэ ба үгээ ойлголсолгын оршон байдалда үнгэрөө.

(ТАСС).

СОВЕТ-БАРУУН ГЕРМАНИИН ДОКУМЕНТНҮҮДТЭ ГАР ТАБИЛГА

Октябрин 30-да Кремль соо Совет-Баруун Германиин документнүүдтэ гар табилга болобо.

«Германиин Федеративна Республикын федеральна канцлер Г. Шмидтын, федеральна канцлерай орлогшо, гадаадын хэрэгүүдэй федеральна министр Г.-Д. Геншерэй албанай хэрэгээр Советскэ Союз ерэhэн тухай хамтын мэдүүлгэдэ» гар табигдаа.

Энэ мэдүүлгэдэ Советскэ Союзай түлөө КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев; Германиин Федеративна Республикын түлөө ФРГ-гэй федеральна канцлер Г. Шмидт гараа табиhан байна.

hүүлээрнь «Экономическа харилсаа холбоо саашадань хүгжөөхэ тухай Совет Социалис Республикануудай Союзай правительство ба Германиин Федеративна Республикын правительство хоёрой хоорондо баталагдаhан хэлсээндэ» гар табилга болоо.

Совет Социалис Республикануудай Союзай түлөө КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев ба СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко; Германиин Федеративна Республикын түлөө — ФРГ-гэй федеральна канцлер Г. Шмидт ба федеральна канцлерай орлогшо, ФРГ-гэй гадаадын хэрэгүүдэй федеральна министр Г.-Д. Геншер гараа табяа.

Документнүүдтэ гар табилгын үедэ нүхэд Ю. В. Андропов, А. П. Кириленко, А. Н. Косыгин, К. Т. Мазуров, А. Н. Шелепин, П. Н. Демичев, Б. Н. Пономарев, М. С. Соломенцев, Д. Ф. Устинов, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшо К. Ф. Ильяшенко, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшонор И. В. Архипов, Н. К. Байбаков, В. Э. Дымшиц, М. А. Лесечко, В. Н. Новиков, И. Т. Новиков, З. Н. Нуриев, Л. В. Смирнов, Н. А. Тихонов болон тусхай бусад тушаалтад байлсаба.

Баруун Германиин талаhаа федеральна канцлертай суг ерэлсэhэн хүнүүд байлсаба.

(ТАСС).

ДЭЭДЭ ТУШААЛТАДАЙ ХӨӨРЭЛДӨӨНҮҮД ДҮҮРЭБЭ

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгинай, СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыкын Германиин Федеративна Республикын федеральна канцлер Г. Шмидттэй ба федеральна канцлерай орлогшо, ФРГ-гэй гадаадын хэрэгүүдэй министр Г.-Д. Геншертэй Кремль соо болоhон хөөрэлдөөн октябрин 30-да дүүрэбэ. Хоёр ороной хоорондохи харилсаа холбооной бүхы комплексоор, тэрэшэлэн уласхоорондын байдалай гол шухала асуудалнуудаар болоhон хөөрэлдөөнүүдэй дүн гаргагдаа.

hанал бодолоо зүбшэн хэлсэлгээр сэдьхэлээ ханаhанаа элирхэйлээд, Европо болон бүхы дэлхэй дээрэ шахардуу байдалые hулаpуулгын аша туhада СССР ба ФРГ хоёрой хоорондохи харилсаа холбооe улам үргэдхэхэ ба гүнзэгырүүлхээр шиидэнги байhанаа лаблан мэдүүлбэд.

Хөөрэлдөөн хэлсэгдэhэн хэрэгэй бүтэмжэтэй ба урагшатай байлгын оршон байдалда үнгэрөө.

(ТАСС).

ҮДЭР БҮРИИН АНХАРАЛ ХЭРЭГТЭЙ

Мүнөө үедэ — коммунизм байгуулгын айхабтар ехэ удха шанартай асуудалай шиидхэгдэжэ байһан үедэ үзэл сурталай хүдэлмэридэ үдэр бүриин анхарал хандуулагдаха болоно. «Белоруссиин партийна организацида үзэл сурталай кадрнуудые шэлэн абаха, хүмүүжүүлхэ хүдэлмэри тухай» тогтоол һаяхан КПСС-эй Центральна Комитет баталан абаһан байна. Энэмнай тон гүнзэгы удхатай, холын хараатай документ гээшэ.

Идеологическа хүдэлмэриин кадрнуудые шэлэн табиха, тэдэниие хүмүүжүүлхэ талаар манай совхозой партийна организаци зарим тэды ажал ябуулжа байдаг юм. 1974-75 онуудай малай үбэлжэлгын үедэ ажахы дотор ябуулагдаха ниитэ политическэ хүдэлмэриин түсэб зохёогдожо, коммунистнуудай хамтын суглаан дээрэ баталагдаһан байна. Тэрэнэй ёһоор хамтадаа 33 хүн агитатор ба политинформатораар томилогдонхой. Тэдэнэй юһэн хүниинь КПСС-эй гэшүүн, арбаниинь — комсомолшууд, бэшэниинь — партийнабэшэ эдэбхитэд юм. 33 хүнэй хорин дүрбэниинь дээдэ ба дунда эрдэмтэй хүнүүд болоно. Тэдэнэй олонхинь совхозой хүтэлбэрилэгшэд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд, багшанар.

Совхозой ажалшадай дунда ябуулагдадаг ниитэ политическэ хүдэлмэри тусхай түсэбэй ёһоор үнгэргэгдэнэ. Политинформаторнууд һарадаа хоёр дахин үйлэдбэриин участок бүхэндэ ошожо, һүүлэй һонинууд тухай хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэдэг заншалтай болоо. Энэ хүдэлмэридэ хүтэлбэрилхы тушаалтай нүхэд эдэбхитэйгээр хабаадалсана.

Эндэ хэдэн жэшээ дурдая. Совхозой ажалай ветеран Дугар Доржиевич Цыденжапов эдэбхитэй агитаторнуудай нэгэн юм. Ветеринарна фельдшер мэргэжэлтэй энэ нүхэр адууһа малай фермэ, гүүртэнүүдээр ябаха зуураа олон ондоо асуудалнуудаар малшадай дунда хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэдэг, тэдэнэй һонирходог асуудалнуудта тодорхой харюу үгэдэг байна. Малшадай һанамжа дурадхалнуудые мэдэжэ абаад, совхозой дирекцидэ, парторганизациин бюродо дуулгажа байдаг.

Дабаатын эхин һургуулиин директор М. Г. Намсараева, хүтэлбэрилхы тушаалда олон жэл соо хүдэлөөд, пенсидэ гараһан Б. Ш. Гармаев, совхозой комсомолой организациин секретарь Ч. Д. Цыденжапов гэгшэд агитатораар хүдэлхэ зуураа, партийна энэ даабариие һайнаар дүүргэхын тула ехэ оролдолго гаргана. Сомоной Совedэй гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшэ Н. Ш. Ванчиков агитколлективэй хүтэлбэрилэгшөөр баталагданхай. Агитколлективэй хүдэлмэри һайнаар ударидаха, агитаторнуудай семинар саг сагтань үнгэргэжэ байха асуудалда ехэ анхарал табигдана. Нүхэр Ванчиков малшадай дунда хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэдэг юм.

Агитаторнууд болон политинформаторнуудай семинар кварталда нэгэ дахин заатагүй үнгэргэгдэдэг болонхой. Тиимэ семинар дээрэ совхозой директор ажахын дүнгүүд ба саашанхи зорилгонууд тухай тодорхойгоор хөөрэжэ үгэдэг юм. Партийна организациин секретарь агитаторнууд ба политинформаторнуудай ээлжээтэ зорилгонууд тухай хөөрэдэг, лекторнуудэй али нэгэн шухала асуудалаар лекци уншадаг байна.

Коммунистнууд болон комсомолшуудай политическэ, ажалшадай экономическа һуралсалда партийна организаци үдэр бүри һанаата болежо, анхаралаа табижа байдаг гээшэ. Нёдондоной һуралсалай жэл муу бэшээр үнгэргэгдөө һэн. Программаар хараалагдаһан бүхы темэ үзэгдэжэ, һурагшадай олонхинь һайн сэгнэлтэ абаһан байгаа.

Политическэ ба экономическа һуралсалай шэнэ жэл муу бэшэ бэлэдхэлтэйгээр эхилбэ. һуралсалай энэ жэлдэ совхоздомнай хамтадаа 6 кружок хүдэлжэ эхилээ. Тэдэ кружогуудта 80 гаран хүн һурана. Тэрэ тоодо КПСС-эй 24 гэшүүн, 30 комсомолец, гушаад мэргэжэлтэ болон хүдэлмэришэн ороно. Ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг, ажалаа һайнаар мэдэхэ болоһон, дүршэлтэй хүнүүд пропагандистаар томилогдоо. Манай совхозой директор Владимир Лыкцыренович Хартаев арбан жэлэй туршада пропагандистаар хүдэлжэ, һайн дүршэлтэй болоо. Энэ нүхэр аймагай бэрхэ пропагандистнуудай тоодо оролсохо ёһоороо оролсоно.

Агитатор, политинформатор, пропагандист хадаа улад зондо Коммунис партиин, Советскэ правительствын мүнөө үеын политикые тайлбарилан ойлгуулха, ажалшадые коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ талаар айхабтар ехэ ажал ябуулжа байдаг гээшэ. Тиимэһээ үзэл сурталай хүдэлмэриин эдэ кадрнуудые КПСС-эй райкомдо гү, али бүлэг бүлэгөөрнь хоёр һарадаа нэгэ дахин суглуулжа, семинарнуудые үнгэргэдэг һаа, ехэл һайн байха һэн гэжэ һанагдана. Бэрхэ агитатор, политинформатор ба пропагандистнуудые моральна талаар урмашуулжа, тэдэнэй ажалай дүй дүршэлые согсолоод, тусхай плакат гаргахада, баһал муу бэшэ һэн.

Манай совхоздо соёлой нэгэ байшан, нэгэ клуб, хүдөөгэй хоёр библиотекэ, бии юм. һүүлэй үедэ соёлой эдэ гуламтануудай ажал ябуулга нилээд һайжараа, уран һайханай бүлгэмүүд хүдэлнэ. Гэхэтэй хамта клуб ба библиотекэнүүдэй ажал һанаһанда ушоол хүрэнэгүй. Соёлой эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэд хүмүүжүүлгын ажалда эдэбхи багатайгаар хабаадана, уншагшадай конференци ба асуудал, харюугай үдэшэнүүд үсөөн үнгэргэгдэнэ. Аймсоведэй гүйсэдкомой культурын таһагай хүдэлмэрилэгшэд хүдөөгэй соёлой гуламтануудай ажалда муугаар туһална, клубые даагшанарай, библиотекарьнуудэй семинар үсөөн, бэлдэлгэ һулатайгаар үнгэргэгдэнэ. Энэ дутагдалнууд саашадаа усадхагдаха бээ гээд найдагдана.

Ажалшадые коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ совет хэблэл тон ехэ үүргэтэй. Энээниие хараадаа абажа, манай партийна организаци хэблэл тарааха хүдэлмэриие шанга хиналтада абанхай. Байгша ондо совхозой 1000 хүн бүхэндэ 1170 хэһэг газетэ, журнал абтана. Ерэхэ жэлэй хэблэл захилгада бэлдэхэ зуураа, 1000 хүн бүхэндэ 1200—1250 хэһэг газетэ, журнал абадаг болохо зорилго табиһан байгаабди. Коммунист бүхэн КПСС-эй Центральна Комитедэй орган — «Правда» газетэ, хүдөө ажахын мэргэжэлтэ бүхэн өөрынгөө мэргэжэлэй ямар нэгэн журнал захижа абана.

Манай совхозой үзэл сурталай хүдэлмэрилэгшэд ажалшадай дунда социалис, мүрысөө эмхидхэхэ хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, партийна организацида ехэ туһа хүргэнэ. Эдэ бүгэдын ашаар, мүн совхозой малшадай шударгы һайнаар хүдэлһэнэй ашаар байгша оной түрүүшын турбан квартал соо гүрэндэ мяха худалдаха түсэб 103, һү — 120 процент дүүргэгдөө. Ажалша бэрхэ малшад жэл бүри олошоржо байна.

Ажалшадые коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ хэблэлэй үүргэ тон ехэ гээд үшөө дахин тэмдэглэе. Манай республиканска, аймагай газетэнүүд партиин, Советскэ правительствын политикые тайлбарилһан ба уласхоорондын асуудалнуудаар һайн, гүнзэгы удхатай материалнуудые толилжо байдаг гээшэ. Тэдэ материалнуудынь үзэл сурталай хүдэлмэридэ ехэ туһатай байдаг.

Гэхэтэй хамта аймагай газетын, мүн «Буряад үнэнэй» хуудаһануудта лекци ба хөөрэлдөөнүүдэй тематикые. хэрэглэхэ литературыень зааһан материалнуудые олоор толилдог һаа, бидэндэ туһатай байха һэн. Тиихэдэ экономическа, мүн бурхан шажанда эсэргүү пропагандын асуудалнуудаар статьянууд «Буряад үнэндэ» үсөөн гарана. Гадна үзэл сурталай хүдэлмэриин дүй дүршэл тухай тон үсөөн бэшэгдэнэ. Агитатор ба пропагандистнарта туһатай бусад материалнууд баһал хоморшог байдаг. Эдэ асуудалнуудта газетэнүүдэй редакцинууд анхарха бээ гээд найданабди.

Совхозой ажалшадай дунда ябуулагдадаг үзэл сурталай хүдэлмэридэ үшөөл дутагдалнууд дайралдаһаар. Энэ асуудалаар КПСС-эй Центральна Комитедэй тогтоолые хүтэлбэри болгон, дутагдалнуудаа түргэн усадхажа, бүхы ажал ябуулгаа һайжаруулха зорилго совхозой партбюро урдаа табинхай.

Б. БАЛДАНОВ,
Далахайн совхозой партбюрогой секретарь.
Захааминай аймаг.

ЛЕНИНСКЭ УРЯАГА[АР] КОММУНИСТНУУ[Д]

1924 оной январиин 21-дэ ажалшан арадай агуу[ехэ] вождь Владимир Ильич Ленинэй наһа бараһанай һүүлээр партиин Центральна Комитет коммунистнууд болон оронойбүхы ажалшадта хандажа, ленинскэ революционно хэрэгэй түлөө тэмсэлээ улам үргэдхэхыень уряалаа һэн. Ленинэй парти арад түмэндэ түшэглэжэ, өөрынгөө зэргые бэхижүүлхэ, олошоруулха гэжэ оролдодог бэлэй.

В. И. Ленинэй наһа бараһанай удаа ленинскэ партида ороходо тухай хэдэн мянгаад хүн мэдүүлгэ үгэһэн юм. Эдэ мэдүүлгэнүүд соогоо хүдэлмэришэд Ленинэй хэрэгэй түлөө тэмсэхээр бэлэн байһанаа мэдүүлдэг һэн.

Хүдэлмэришэн ангиин ба тараашадай энэ политическэ эдэбхиие манай парти үндэрөөр сэгнэжэ, тэдэнэй партида орохо эрмэлзэлые дэмжээ бэлэй. 1924 оной январиин 29—31-дэ болоһон РКП(б)-гэй ЦК-гай Пленум энэ хэрэгые эмхитэй болгохын тула тусхай тогтоол, «Эрэгтэй ба эмэгтэй хүдэлмэришэдтэ» гэһэн хандалга баталан абаа.

Центральна Комитедэй Пленум иимэ үгэнүүдээр хандаа һэн: «Station дэргэдэхи хүдэлмэришэд, пролетарска революциин тала баригшад РКП(б)-гэй зэргэдэ орогты! Эрхим, түрүү, үнэн сэхэ, эрэлхэг зоригтой хүнүүдээ партиин зэргэдэ эльгээгты!»

Тус Пленумэй тогтоолой ёһоор, партиин зэргэдэ орохо дуратайшуулай мэдүүлгые хүдэлмэришэдэй хамтын суглаан дээрэ хаража үзэхэ, зүбшэн хэлсэхэ ёһотой байгаа. Партиин Центральна Комитедэй заабаряар Буряадай ооластной партийна организаци хүдэлмэришэн ба тараашадай дунда эмхидхэлэй ехэ хүдэлмэри ябуулһан байна.

Партида орохо тухай мэдүүлгэнүүд республика доторнай үдэрһөө үдэртэ олошоржо байба. 1924 оной февралиин 25-най үдэр 200 мэдүүлгэ ороһон байгаа. Партиин зэргэдэ орохо дуратай хүдэлмэришэдтэй коммунистнууд хөөрэлдэдэг, үйлэдбэриин ба ниитын ажал ябуулгаарнь һонирходог һэн. Тэрэ үедэ партида орохо дуратайшуулай список заводой, клуб гү, али уншалгын гэрнүүдэй үүдэндэ нааглдадаг, тэрэ списогынь газетэдэ толилогдодог һэн.

Тиигэжэ партида орогшодой ажал ябуулга олоной зүгһөө сэгнэхэ, дэмжэхэ арга олгодог байгаа. һүүлээрнь хүдэлмэришэдэй суглаан зарлагдадаг һэн. Тиигэжэ эрхимэй эрхимүүд партида орохо болодог байба. Коммунистын үндэр нэрэ зэргые дээрэ үргэжэ ябахаар хүнүүд партиин зэргэдэ абтадаг бэлэй.

РКП(б)-гэй Ленинскэ уряа[лаар] тиигэжэ Буряадай [...] лённа предприятинуу[д] коллективүүдэй хэ[...] һон юм.

Буряадай партийна [органи]заци Ленинскэ уря[ал]... олон залуу коммуни[стаар] болоо: 1925 оной [...] 1-һээ 1926 оной я[...] болотор 584 хүн [...] ороо. Тиимэ бо[...] республикын парти[йна орга]низациин гэшүүд [...] (1923 онтой сасуу[...] дахин олошороо, тэ[...] буряад коммунистну[уд] 2 дахин ургаа. Н[...] шууд — эхэнэрнүү[д] шороо.

Ленинскэ уряагаа[р] абалгын дүнгүүдые [...] гэй XIII съезд [...] юм. Бүхыдөө 240 [...] дэлмэришэд ба таря[...] хэдэ партиин зэргэд[...] Тэдэнэр партийна, [...] ба гүрэнэй хүдэлмэ[...] рюусалгата ту[...] һүүлээрнь дэбжүүлэ[...]

Федор Викторови[ч] Тамбов хотын ва[...] рилгын заводто [...] ажаллажа байтараа, [...] гигант — ПВЗ-дэ [...] май һарада эльгээ[...] Тэрэ 20 гаран жэл [...] хабсаралгын цехэй [...] һүүлээрнь (1956—[...] та) техническэ хин[...] һагай шалгагшаар [...]

Үшөө нэгэ хэд[эн] дурдая. 1936 он[ой ...] һарада ПВЗ-дэ [...] Алексей Иванович [...] Вологда хотоһоо эльг[...] лэй. Тэрэ обкатчнга[...] торэй тушаалда [...] жэл соо ажаллаад, [...] гараа. Тэрэшэлэн [...] удинск хотоһоо [...] нинскэ уряалай [...] Безбородов Степа[но]вич ПВЗ-гэй партко[...] тариин орлогшо, [...] талаар заводой [...] орлогшоор удаан [...] ажаллаа.

Ленинскэ уряала[й ...] нистнууд манай р[еспублика...] арадай ажахын бүс[...] бариинууд дээрэ [...] республикада ехэ у[...] тай ажал хүдэлм[эри ...] һэн түүхэтэй.

Буряадай област[ной пар]тийна организаци[...] хала ерэһэн лени[...] гай коммунистнууд [...] када коллективиза[ци ...] рилизаци хэхэ хэ[...] хитэйгээр хабаадал[...] на. Тэдэнэр ленинс[...] этигэл найдабарив[...] түрэтэйгөөр дүүргэ[...] солон тэмдэглэхэ б[...]

Д. ЦЫ[...]
КПСС-эй [...]
партийна [...]

ЧЕРЕПОВЕЦКЫН МЕТАЛЛУРГНУУДАЙ АЖАЛ ХЭРЭГҮҮД

ВОЛОГОДСКО ОБЛАСТЬ. СССР-эй 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ Ленинэй орденто Череповецкэ металлургическа заводой коксохимиин үйлэдбэриин гаргаһан булад, прокат, шэрэм, химическэ продукциие дэлхэйн 40 гаран оронууд худалдажа абадаг.

Энэ предприятида бүхы шэнэ, түрүү юумэндэ «ногоон үйлсэ» нээтдэнхэй. Оронoй олон арбаад проектнэ болон эрдэм-шэнжэлэлгын организацинууд зохёоһон юумээ тэрэнэй цехүүдтэ бодото дээрэнь бэелүүлдэг. Заводой ухаалан зохёогшод, уралан нарижуулагшад үйлэдбэри нарижуулан һайжаруулха хэрэгтэ баһал бага бэшэ оруулалта хэдэг байха юм.

Социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлжэ, Череповецкэ металлургнууд табан жэлдэ абаһан уялгаяа амжалтатангаар дүүргэнэ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: доменно цехэй аҳамад горновой Октябриин Революциин болон Ажалай Улаан Тугай орденуудай кавалер, ажалшадай депутадуудай городской Соведэй депутат коммунист Петр Васильевич Малышев. «2000» станай градирнинуудай барилга дээрэ. «2000» стан хадаа энэ жэлдэ ашаглалгада үгтэхэ ёһотой барилга юм.

ТАСС-ай фотохронико.

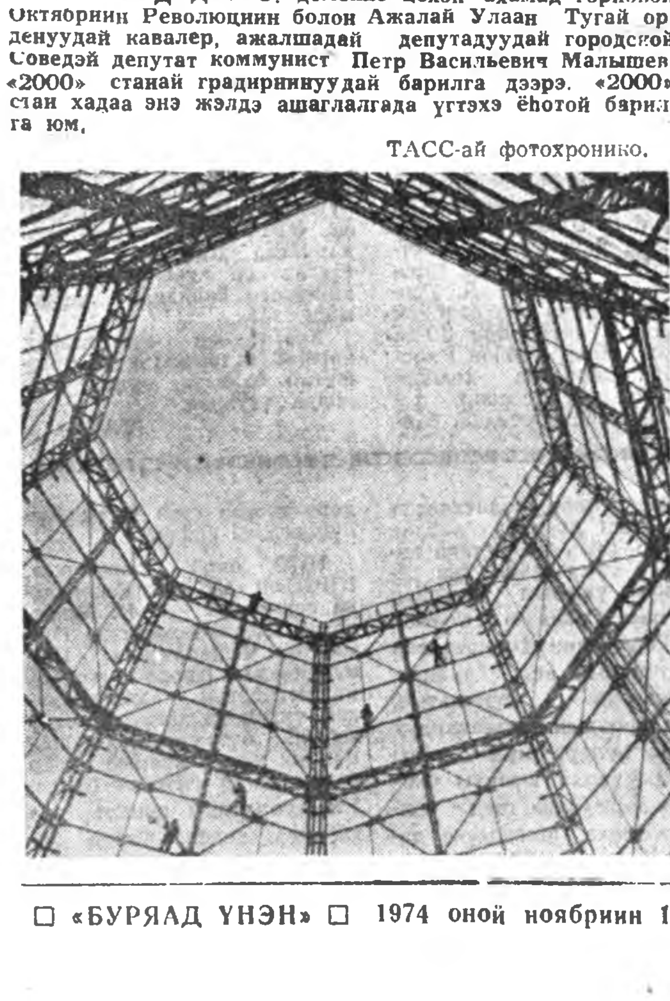

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ АЖАЛШАД! Коммунис хүмүүжүүлгын, хүн бүхэнэй ажалай ба ниитын эдэбхи үүсхэл улам бадаргаха хэрэгтэ ажалай коллективүүдэй дүүргэдэг үүргые бүхы аргаар дээшэлүүлэгты!

(Агууехэ Октябриин социалис революциин 57 жэлэй ойдо зорюулжа, КПСС-эй ЦК-гай гаргаһан Уряануудһаа).

ПРОФСОЮЗАЙ АЖАБАЙДАЛ

СОЁЛШОД ЗҮБШЭБЭ

Ажалшадые коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ соёл культурын, соёл гэгээрэлэй эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэд горитой үүргэ дүүргэхэ ёһотой. Энэ үүргээ хэр дүүргэжэ байһан тухайгаа Зэдын аймагай соёл культурын хүдэлмэрилэгшэд профсоюзайнгаа райкомой тоосоото һунгалтын конференци дээрэ хэлсэбэ.

Хүдөөгэй соёл культурын барилга хүгжөөхэ хэрэгтэ хүдэлмэреэ элсүүлэн ябуулхые оролдодог байгаабди гээд, тус профсоюзай райкомой түрүүлэгшэ М. С. Мамаева нэн түрүүн тэмдэглээ. Соёл культурын эмхи зургаанууд залуушуулые революционно, ажалай ёһо заншалай үндэһэ һуури дээрэ хүмүүжүүлхэ талаар горитой хүдэлмэри хэнэ. Мүн интернациональна, Эхэ ороондоо үнэн сэхэ үзэл бодол нэбтэрүүлхэ хэрэг һайнаар ябуулна гэжэ элидхэлшэ онсолон хэлэһэн байна.

Профсоюзай гэшүүдэй эдэбхи үүсхэл улам хүгжөө. Жэшээлхэдэ, аймагай типографида ажалай бүтээсэ, үйлэдбэриин культура дээшэлжэ, гаргагдаһан продукциин шанар нилээн һайжарһан байна. Энээндэ нүлөө үзүүлһэн ушар эли. Профсоюзай комитет социалис мүрысөө эмхидхэлгые гуримшуулжа, профсоюзай гэшүүн бүхэн харюусалгаяа ойлгожо, коммунис ёһоор ажалдаа хандадаг болохын түлөө тэмсээха юм

Ажалай түрүүшүүл, коммунис ажалай ударнигууд А. М. Лабыкина, А. С. Синюшкина, Я. И. Вершинина, Н. Ф. Мордвина болон бусад энэ хүдэлөөнэй манлайда ябана. Эдэнэрэй үльгэр жэшээ бусад хүдэлмэришэдэй эдэбхиинь дээшэлхэдэ яһала нүлөөлөө.

Социалис мүрысөө коллектив доторoo эмхидхэхэ талаар аймагай киносетиин профсоюзай комитет анхармаар хүдэлмэри ябуулна. Тус коллектив түсэбөө һаг үргэлжэ үлүүлэн дүүргэнэ. Түрүүшүүл гээгдэлдэ ороһон нүхэдтөө хододоо туһална. Киномеханигууд нүхэд Дашиева (Дээдэ Тори), Брыкова (Булаг), Цыбиков (Сагаата), Ринчинова (Дээдэ Үшөөтэ) болон бусад социалис мүрысөөндэ түрүүлжэ ябагшадай тоодо оролсоһон лэ байдаг. Харин Банзарова (Лапшиново), Корцев (Таһархай), Ванчикова (Борьёо) гэгшэд түсэбөө дүүргэнгүй байхаяа һанадаг. Тиимэһээ түрүү киномеханигуудай ажалай онол аргануудтай тэдэнэрые танилсуулха гэжэ киносетиин профсоюзай комитет яһала оролдодог байха юм.

Энэ коллективтэ коммунис ажалай ударник гэһэн нэрэ зэргын түлөө хүн бүхэн тэмсэнэ. Тиимэһээ энэ хүдэлмэриин үрэ дүн һайн.

Конференци дээрэ аймагай соёл гэгээрэлэй эмхи зургаануудай профсоюзай организацинуудай хүдэлмэридэ горитой анхарал хандуулагдаа. Тоосоото үе соо эдэ коллективүүдэй ажал яһала һайжарһан байна.

Онсо тэмдэглэхээр юумэн гэхэдэ, хүдэлмэриинь онол аргануудай олон ондоо болоһон ушар болоно. Тематическа, уран зохёолой, асуудал ба харюугай үдэшэнүүд, аман үгын журналнууд үнгэргэгдэдэг болоо. Мүн шэнэ ёһо заншалнуудые ажабайдалда нэбтэрүүлхэ талаар хэмжээ ябуулганууд гүримшаа.

Жэшээлхэдэ, Доодо Ториин соёлой байшангай коллективэй үүсхэлээр залуушуулые сэрэгтэ үдэшэлгэ хаа хаанагүй эмхидхэгдэдэг болоһон байна. Гэбэшье Оёорой, Тохойн, Ёнхорой соёлой байшангуудта энэ талаар хүдэлмэринь һайжараагүй байһаар.

Хүдөөгэй библиотекэнүүд соёл культурын ажал ябуулгада ехэхэн үүргэ дүүргэхэ ёһотой. Эдэнэрэй хүдэлмэриие саашаданъ һайжаруулха талаар профсоюзай райком яһала анхармаар хэмжээнүүдые абаһан байна. Тиигэжэ һайн үрэ дүнгүүд туйлагдаа. Жэшээлхэдэ, Дэрэстэйн хүдөөгэй библиотекын коллектив хабарай, зунай сагта малшадые хангаха талаар амжалтатайгаар хүдэлһэнэйнгоо түлөө республикын соёл культурын министерствын Хүндэлэлэй грамотада, мүнгэн шанда хүртэһэн байха юм.

Мүн Ехэ-Наранай, Доодо Ториин, Дээдэ Ториин, аймагай библиотекэнүүдэй амжалтатай хүдэлмэриие тэмдэглэхэ зуураа, Оёорой, Хулдатын, Нюгын, Дээдэ Үшөөтын хүдөөгэй библиотекэнүүд ханамжагүйгөөр хүдэлнэ гэжэ конференциин делегадууд К. Раднаев, А. Жаргалов болон бусад тэмдэглээ һэн.

Г. С. Аристова, Ц-Д. Д. Доржиев, П. С. Шапов, Е. А. Зайцева болон бусад профсоюз доторхи хүдэлмэри ябуулха талаар бии байгаа дутуу дундануудтухай хэлээ.

Конференци соёл культурын хүдэлмэрилэгшэдэй Зэдын райкомой хүдэлмэридэ «хангалтатай» гэһэн сэгнэлтэ үгөөд, тэрэниие шэнээр бүридхэн һунгаба.

Б. БАШАРОВ.

ЗАНШАЛТА ВОСКРЕСНИ[К]

Колхозой комсомолшууд воскресник хэдэг заншалтай болоһоор үнинэй юм. Тэдэнэр наг шэбхэ поли дээрэ гаргаха, гээгдэлдэ ороһон заимка, гүүртэнүүдтэ туһалха, зеленко, үбһэ тэжээл хуряалсаха гэхэ мэтэ ажал хүдэлмэри хэдэг байна.

Һаяхан манай колхозой комсомолшууд түб һууриһаа 30—40 километр холо оршодог Яссын [...]ража, зеленко со[...] хэдэ үшөө хэдэ х[...]кануудай малшад[...] гаргахадань туһа[...]хан үнгэргэгдэһэ[...] нигэй үедэ 190 [...] ажал хэгдээ.

В. ГАР[...]
Карл Марксын нэ[...]

Баргажан.

ХҮРЬҺЭНЭЙ ГЭМТЭЛГЭТЭЙ ЭРИД ТЭМСЭХЭ

Һүүлэй жэлнүүдтэ манай орон дотор байгаали хамгаалха, газарай хүрьһэ һалхи, уһанһаа аршалха талаар горитой ажал ябуулагдана гээшэ. Юуб гэхэдэ, газараа эзэн ёһоор ашаглажа, үрэжэлыень улам һайжаруулжа, элдэб шалтагһаа гэмтэлгэтэй эрид шууд тэмсэһэнэй ашаар лэ баян ургаса ургуулжа, арад зоноо эдеэ хоолой болон бусад продуктнуудаар гүйсэд хангаха байна бшуубди.

Манай Буряад орон номин сэнхир Байгал далайн эрье шадархи газарай 84 процентые эзэлдэг юм. Республикымнай ажалшадта даалгагдаһан 35 миллион гектар үрэжэлтэ газараа улам һайнаар ашаглахын тула зарим колхоз, совхозууд поли дээрээ зурууд модо тариһан, хүрьһыень урбуулангүй элдүүрилдэг болоһон байна.

Газарай хүрьһэнэй һалхинһаа, уһанһаа гэмтэлгэтэй эрид тэмсэхэ хүдэлмэри саашадаа бүри үргэнөөр ябуулха ба баруун область хизаарнуудай болон республиканууддай хэрэглэдэг түрүү дүй дүршэлые халан абажа, нэбтэрүүлхэ зорилготойгоор һаяхан Улаан-Үдэ хотодо научно-үйлэдбэриин конференци гурбан үдэрэй туршада боложо үнгэрөө. Энэ зүблөөн КПСС-эй обкомой, СССР-эй Наукануудай Академиин Сибириин отделениин президиумэй шиидхэбэреэр эмхидхэгдэһэн байна.

Хүрьһые гэмтэлгэһээ зайсуулха асуудал зүбшэн хэлсэһэн энэ конференцидэ 250 гаран мэргэжэлтэд, эрдэмтэд хабаадалсаа. Мүн эдэнэй дунда ВНИИЗХ-ай директорэй орлогшо, Ленинскэ шангай лауреат Э. Ф. Госсен, хүрьһые гэмтэлгэһээ хамгаалха Павлодарска туршалгын станциин директорэй орлогшо, Ленинскэ шангай лауреат Г. Г. Берестовский, Украинын ГОСНИТИ-йн филиалай директорэй орлогшо, хүдөө ажахын эрдэмэй доктор А. П. Бочаров болон бусад мэдээжэ эрдэмтэд байлсаа.

Энэ конференцидэ үгэ хэлэгшэд гол түлэб һүүлэй жэлнүүдтэ республика дотор газарай хүрьһэнэй уһа, һалхинһаа гэмтэлгэтэй тэмсэхэ хүдэлмэри зарим ажахынуудта яһала урагшатайгаар ябуулагдажа, энэ талаар нилээд дүршэжэ байһыень тэмдэглэбэ. Тусхайлан хэлэбэл, байгша ондо аймагуудай ажахынууд тараалангай поли уһа, һалхинһаа хамгаалха талаар хараалагдаһан түсэбөө бэелүүлээ. Тиигэжэ бүхыдөө 49 мянган гектарта ороһото ургамалнууд зурууд зуруудаар таригдажа, 28 мянган гектар полиин хүрьһэ урбуулхагүй техникээр элдүүрилэгдэбэ. 1967—1974 онуудай туршада колхоз, совхозуудай 17 мянган гектар элһэлиг газарта, мүн тараалангай поли дээрэ хүрьһэнэйнь һалхинда үлеэгдэхэгүйн тула модон таригдаба.

Газарай хүрьһэнэй гэмтэлгэтэй тэмсэхэ түрүү арга үргэнөөр нэбтэрүүлхын тулада 15 колхоз, совхоз 1972 онһоо хойшо туршалгын ажахы болгогдоһон юм. Мүнөө зарим ажахынууд — «Пограничный», Сэлэнгын, Анаагай, Борьёогой совхозууд, «Эрдэм» колхоз хүрьһэнэй гэмтэлгые хамгаалха талаар гэхэ гү, али модо тарихада, шэнэ гуримаар газараа элдүүрилхэдээ дүршөө гэжэ тэмдэглэлтэй. Мүн эдэ ажахынууд хүнгэн хүрьһэтэй газар элдүүрилхэ машина, техникэ олоор абаһан байна.

Гэбэшье газарай хүрьһэнэй уһа, һалхинһаа гэмтэлгэтэй тэмсэхэ хүдэлмэри үшөөл һанаһанда хүрэмөөр ябуулагданагүй, энэ талаар газар элдүүрилхэ машина, техникэшье ехээр дуталдаһан зандаа. Колхоз, совхозуудта хэгдэжэ байһан ажал диилэнхидээ нэгэ шэглэлтэйгээр ябуулагдана, комплексно арга хэрэглэгдэнэгүй. Тиимэһээ олон жэлэй туршада мүртэй аша үрэ үгэнэгүй бшуу. Тиихэдэ зарим аймагуудта энэ ажалынь юундэшьеб замхашоо. Жэшээлбэл, Зэдын аймагай ажахынууд 1972 ондо 15 мянга гаран гектарта ороохото ургамалнуудаа зурууд зуруудаар тариһан байбал, байгша ондо тэрэнээ 1,8 мянган гектар хүрэтэр хороогоо. Тэрэшэлэн Мухар-Шэбэрэй аймаг 3 дахин бага болгоһон байна. Ушарынь гэхэдэ, эдэ аймагуудай ажахынууд хүрьһэ хамгаалха арга, технологи һайн мэдэхэгүй байба бшуу. Тусхайлан хэлэбэл, Сэлэнгын аймагай «Эрдэм» колхоз үнгэрһэн хабар хүрьһыень урбуулангүй элдүүрилһэн газартаа «СПЗ-3,6» түхэлэй сеялкээр тарилга хэһэниинь аяар 30 процент үрэһэниинь шоройдо булагдангүй үлэшоо. Хоёрдохёор, ажахынуудта газарай хүрьһэ урбуулангүй хахалха арга баһал муугаар хэрэглэгдэнэ. Научна эмхи зургаануудай суглуулжа согсолһон баримта, мэдээнүүдые зэргэсүүлэн харахада, таряа тариха полиингоо газарай хүрьһэ урбуулангүй, бүхы ёһо гуримаарнь хахалаад, агротехническэ һайн хаһа сагтань тарилгаяа үнгэргэхэдэ ороохо тараанай ургаса гектарай 1,5—2 центнерээр нэмэжэ, үрэжэлтэ хүрьһэнэйнь һалхинда үлеэлгэгдэхэнь 2—3 дахин бага болодог байна.

Мүнөө үедэ хүрьһэнэй һалхинһаа гэмтэлгэтэй тэмсэхэ агротехникэ баримталхадаа минеральна үтэгжүүлгэ оруулжа, наг шэбхэ гаргахада тон ашагтай гэжэ шэнжэлэгдэнхэй. Энээниие Буряадай хүдөө ажахын туршалгын станцида гурбан жэлэй туршада хэһэн В. Б. Дархановагай шэнжэлэлгэ тон элеэр гэршэлнэ. Жэшээлбэл, гектар бүридэ 60 килограмм азотно, 17—19 килограмм фосфорно үтэгжүүлгэ оруулхада, хүрьһыень урбуулангүйгөөр хахалагдаһан полиин ургаса 7,2 центнерээр, хүрьһыень урбуулан элдүүрилэгдэһэн газарта таригдаһан тариан 6,23 центнерээр дээшэлһэн байна.

Гэбэшье республикымнай ажахынууд газарай хүрьһые гэмтэлгэһээ хамгаалхада минеральна үтэгжүүлгын, наг шэбхын али зэргэ ашагтай байһыень үшөөл һайн ойлгоогүй, мэдээгүй байһаар. Олохон эрдэмтэд тарилгын газарта хэды шэнээн минеральна үтэгжүүлгэ оруулха, наг шэбхэ гаргаха хэмжээень тодорхойлһоншье һаа, ажахынуудта үшөөл дурадхаагүй, гансал өөрынгөө туршалгада хэрэглэнэ. Хүрьһэ урбуулангүй элдүүрилэгдэһэн газарта үтэгжүүлгэ оруулха гурим зохёожо, ажахынуудта тарааха тусхай республиканска совет энэ конференци[дэ] байгуулагдаа.

Саашань, зүбл[өөн] газарай хүрьһэ [...]гүй элдүүрилхэ [...]гаар нэбтэрүүлэг[...] тэмдэглэгдээ. Энэ [...] дэлгэрүүлхын ту[ла] тэд, мэргэжэлт[...] онол, дүй дүршэ[л] шэжэ, хэблэлдэ [...]нагүй, радио, те[...] тусхай дамжу[...] эмхидхэнэгүй.

Мүнөө үедэ га[зарай хүрь]һэ урбуулангүй [...]дэг болоһон обла[...]нууд яһала ол[...] Жэшээлбэл, Ал[...] захстанда, Красно[...] заарта бүхыдөө [...] шахуу гектар та[...] аргаар элдүүрилэ[...]ла һайн үрэ дүн [...]хай.

Тус конференц[идэ ...] далсаһан айлшад[...] мэргэжэлтэд [...] элирүүлһэн түрү[...] тухай дэлгэрэнгы[...]жэ, зарим тэды а[...] һатай дура[...] оруулаа. Удаа[...] дээрэ газарай [...] гэмтэлгэтэй саа[...] тэмсэхэ, мүн ям[...]нүүдые бэелүүл[...] шиидхэбэри бата[...] байна.

А. КО[...]
республ[ик...]
ажахын минист[...]
ахалагша [...]

Е САГТАЙГАА
УГ АЛХАЛНА

**Буряадай арадай поэт Николай Гармаевич
дидиновай «Дурбэн тэнгэри» гэжэ ном РСФСР-
Гүрэнэй 1974 оной шанда зууршалагдаа.
Н. Г. Дамдиновай зохёохы ажал тухай тобшо-
оор бэшэжэ үгэхыень хэлэ, бэшэгэй эрдэмэй
дидат С. Ш. Чагдуровые гуйhан байнабди. Тэ-
ай статьяе уншагшадай анхаралда табинабди.**

РАН ШҮЛЭГЭЙ нүлөөн бэшэ. Уншагшадшье өөрынхеэр ойлгодог, сэдьхэлээрээ мэдэрдэг, даг гээшэ. Зарим шү-шахада, гэртэ ороhоо hэн айлшан шэнги даха. Гоё hайхан хуб-тай айлшамнай бэеэ рал хандуулха дуратай Уран гоёор хөөрэхэ ынь. Гайхуулхые hэдэ-даа. Теэд имэрхүү шү-ухаанда хадуугдахагүй, эр hэбшээлжэ байhан-hанагдаха юм.

-бэшье тад ондоо, тон шүлэг бии. Тиимэ шү-шахадаа, хэн нэгэн-өөрэлдэжэ байhан шэн-лодог. Удха түгэлдэр, ан бодолтой, имагтал элэй хүбшэргэй дайра-шүлэгүүдые тон өөры-гэжэ hанахаар шуу. ынь дайралдаагүй hонир-hонин юумэ шүүрдэ-баха, сэдьхэлээ хүдэл-бодомжолхо ушар га-н даа. Нэгэ үгөөр хэлэ-«танигдаагүй танил-дайралдана бшуу.

Николай Дамдинов тухайдаа, өөрынгөө хүнүүд тухайда бэшэ-шилhэн юм. Шүлэг бү-нь шэнэ, hонин бэлэй. йдалай онсо hонин, анхарагдаагүй тад түхэл шэнжые шүлэг-уурагладаг бэлигтэй бай-

шэлнүүд ошожол бай-Шүлэгүүдэйнь согсол-ууд хэблэлhээ гара-байгаа. Манай респуб-мүн түбэй газетэ журналнуудта номууд ынь статьянууд тун-даа. hайн юумэн хэ-ше анхарагдажа, поэ-лигтэй бэрхэ байhые харуулдаг шуу. Тии-бэлиг шадабаринь ху-жэ, поэт тухайда hай-ууд дэлгэрhэн юм.

-ни hанахада, Николай новай зохёолнуудта го-hайхан гэхэ гү, али р дурлуулха мүрнүүд Харин тэрэнэй шүлэ-уншахадаа, ажабай-hала hайса мэ-хүнтэй хөөрэлдэ-шэнги болоно. хүн ямаршье бэрхэ-дабажа гараха, ямар-рёо хүшэр, харюусал-ажал хэхэ шадалтай, заабол хүсэлдүүл-у. Тиимэhээ газарай зэн мэтэ алхална.

-лойнь мүрнүүд гэрэ нэй сэдьхэл дайра-Түрүүшээр ойлгожо hэримжэтэй байхаш. дэйнь аялга хүгжэм тиимэ ондоошог, шэ-дуулдаагүй шэнги. аралгүй уншаhаар ин бүхы юумэн ху-л даа. Ойлгожо яда-ргылхээр юумэн үгы уран шүлэгэй урас-hан абтахаш. Сэл-эгы сээлдэнь шун-раад. уран шүлэгөөр шэмэглэнхэй, зо-шэтэй болооб гэжэ-ши.

-лай Дамдиновай шү-уншагшадта яхын зунай аяма ха-булагай уhаар ундаа байhандал хэрэг-хада мэдээжэ бо-юумые удхалан хөөрэ-харин шэнэ hонин уншагшадые та-на.

сагай үндэр эрилтые, шанарые поэт бүхы рээ мэдэрнэ. Ажа-й гүн соohоо темээ шүлэгтөө шэнэ маяг оруулна. Шэрэ бу-аялга хүгжэмөөр бүхэнөө шэмэглэнэ. ехэ поэт Владимир кий совет поэзидэ хээ hэмнай. Тон Николай Дамдинов уран шүлэгтэ шэнэ шэнжэ оруулhан бай-ень хэлэхэдэ, энээ-олонхи хүн тэрэ ойлгоогүй бэлэй. Шү-болгын хуушан ёhо-сахигшадай заримад хүрэтэрөө ойлго-харин бусадhаа он-р бэшэдэг гэжэ гай-а юм. Ойлгожо, тайл-ка ядахаар юумэн эн-. Ушар гэхэдэ, Нико-Дамдинов сахилгаан үе сагайнгаа үндэр hайн мэдэнэ, тии-үе сагтайгаа суг хам-гү, али үеынгөө поэдүүдэй урдань алхална. Поэдэй шадабари hүүлэй жэл-бүри наринжаа, шүлэ-мүр, үгүүлэл бүхэн ябталаатай. үлүү юумэн байхагүй, хэ-сагтаа шүлэг бүхэ-hүрөөтэй шангаар зэ-ажабайдалай дундар-баяние, гоё hайха-руулна.

* * *

А ТҮРҮҮШЫН бу-эрдэмтэ Доржи Бан-бэшэhээр, эртэ ур-гта буряадууд гал нарилан сахидаг, гүйлдэг байhан. Тэрэ тэнгэри газар хоё-аржа hалахада дэг-удхатай. Тэнгэринь эрэшүүлэй, газарынь эхэнэрнүүдэй ёhо гурим дүүргэдэг байгаа. Тиигээд ерэхэлээрээ, нэгэдэхинь ажамидарал заяаха эсэгын уялгатай, хоёрдохинь элдэбын зүйлнүүдые таатай зохид болгохо эжын уялгатай байhан гэхэ. Николай Дамдинов буряад зохёолдо шэнэ маяг шэнжэ, хубилалта оруулаашье hаа, аман зохёолой hайн hайхан ёhо заншалые наринаар сахижа, саашань хүгжөөнэ. Жэшээнь, **«Дүрбэн тэнгэри»** гэжэ согсолбори соонь иимэ мүрнүүд бии:

«Хара үүлээр барьба
тэнгэриин шарай,
Хараhаар таахаш: ехэл
ядаhан хэбэртэй.
Олон үдэр соо эдэ
үүлэдынь суглараа,
Одоол мүнөөдэр яахань
гээшэ ааб — hүрөөтэй.
Нидхэ дороhоо сахилгаа
шэдэлэн зурыса,
Нилээд саг соо дуугай
ябаhынь харыши.
Барижа, теэдшье,
бараагүйл даа уйдхараа,
hарбагар нёлбоhод
тобжогоносо адхараа»...

Хэнэйшье мэдэhээр, нёлбоhод тобжогоносо адхараад, газарта шэнгэжэ ороо юм бээз. Иимэ мүрнүүдэй hубарилдаха hайн:

«Йигэжэ удаан уйлажа
байба тэнгэри,
Энэрхэг үгөөр хэнэйшьеб
гуйнал аргадан,
Ами наhандам ганцалши
гэhэн тангариг
Аман coohoonь урдажа
гарана түргэдэн».

Урайни урда сагhаа дамжажа ерэhэн аман зохёол, мүн шүлэг найруулгын ёhо гурим Н. Дамдиновай зохёолнууд дотор шэнээр хүгжэжэ, дали жэгүүртэй болоно:

«Аали болоhоор, гомдоhон
хүүгэндэл намдажа,
Арбагар хургаараа
хасарhаа үүлэдээ этэрээ,
Тиихэдэнь одоол илгадгүй:
танда, намдашье —
Тэрэнэй хэнээ хүлеэн
зобоошонь элирээ»...

Поэдэй гуурhан дороhоо нэгэл тиимэ ондоошог маяг хэлбэритэй шүлэгүүд гарана бшуу. Ингэжэ шүлэг зохёолгын урданай ёhо гурим хубилна. Гайхамаар юумэн үгы гэжэ hанахаар. Юуб гэхэдэ, поэдэй шүлэглэмэл зохёолнууд дотор зорюута гоёоhон, тайлбарилжа ядахаар орёо хүшэр удхатай мүрнүүд үгы.

Мүнөө үе сагта трибунын саана ходол гараhанай хэрэгтүй хаш даа. Зохёохы ажалтай хүнэй хэхэ юумэн захагүй ехэ ха юм. Ушар иимэhээ темээ бодомжолхо, байгаалиин зүhэ шарайе hайхашаан хараха хэрэгтэй. Тиихэдэ поэдэй энеэбхилэл тон юрэнхы, имагтал ажабайдалhаа hабагшатай. Сэхыень хэлэхэдэ, үбгэ эсэгэнэрэй hонор ухаан, сэсэ мэргэн юрөөл яахын аргагүй бии гээшэ.

Академик А. Н. Колмогоров уран шүлэгэй уг зорилго тухай ехэ hониноор хэлэhэн байна. **«Заабол ханхинатар уншаха шүлэгүүд бэшэ, харин өөртэнь тон хэрэгтэй мүрнүүд байг лэ. Дуратай поэдэйнгээ уран мүрнүүдтэ түшэглэхэ ушар заримдаа гарадаг юм»** гэжэ академик бэшэhэн. («Неделя» газетэ, 32-дохи номер, 1970 он). Уран шүлэгэй хоёрдохи талые гэхэ гү, али олонниитэдэ аша туhатай байhые академик хэлэнэгүй. «Арад зоной баярлаха, уйдан зобохо сагта hүмын оройдохи хонхо шэнги зэдэлпэй», «Уран шүлэгшын хурса үгэ ангиие hэргээн бодхоодог». Академик иимэ удха оруулна. Николай Дамдиновай зохёолнууд тухай хэлэхэдээ, гүрэн түрын болон арад зоной ажабайдалай хабаатай дүлэтэмэ хурса гэхэ гү, али публицистическэ шүлэгүүдые эрхэ бэшэ hанаадхидагбди. Поэт үе сагай политикын шухала асуудалнуудаар ходо hонирхожо, hаналаа табижа байдаг. Тэрэнэй зохёолнууд дотор сэдьхэлэй утаhа дайрама уянгата, гүнзэгы бодол түрүүлмэ мүрнүүд үгы шахуу гэжэ хэлэжэ болохогүй. Зарим шүүмжэлэгшэд (манай Буряадай hааб даа) Н. Дамдиновые поэт-трибун гэжэ байгаад хэлэхэдээ, шадамар аад, харин сэдьхэлэй гүнзэгыhөө мүндэлhэн уянгата мүрнүүдыень, философско удхатай бадагуудыень анхараагүй байжа болоо.

Хизаар нютагтаа, үрэжэлтэ hайхан газарта зорюулhан шүлэгүүдынь сэдьхэл дайрана, гүнзэгы бодол түрүүлнэ. Тэрэ мүрнүүдыень аргааханаар, шэбэнэн hагад уншанаб:

«Энэ газарhаа
асуугаагүйб наhыень,
«Эртэ урдын» гэхэhээ
сааша ошонгүй.
Холо далдахииень
тооложошье зобошонгүй,
Хойнонь бодоошо уула
дээрэхи саhыень
hарган хараад, hанадаг
агшаб ухаандаа:
«hайшаг сагаан лэ,
хүгшэн дайда байн даа!»

Инаг дуран тухай шүлэгүүд үсөөн гэжэ мүнөө хэншье хэлэхэгүй. Хайшан гэхэбши! Агуухэ Гейне ингэжэ хэлээ бэлэй: **«Урданай онтохон гээбы! Гэбэшье ходоо шэнэ hайханаар мүндэлжэ байдаг шуу».**

Иимэ hайхан онтохоной хажуугаар Николай Дамдинов мэдил гаранагүй. Поэдэй лирическэ герой инаг дуранай мэдэрэлдэ абтанхай, гуниглаха, уйдахашье ушартай. Таамаглаад яахамнайб. Дурлаhан басаганшни энеэбхилэн хараха гү? Хэрбээ ондоо хүнэй урдаhаа инаглан энеэбхилээ hаань, бүхы юумэн бүрэлзэн харагдажа, ажабайдалай шэрэ будаг үнгэ зүhэгүй болохол.

«Намайе тэндэ
басаган золгоо юм hэн,
Наадалжа гү,
али үнэн сэдьхэлhээ,
Төөрюулдэг hэн,
илдамаар заримдаа
миhэрэн,
Тэрьедээд заримда, —
дүтэ хүргэнгүй,
холоhоо».

Энэ шүлэгэй hайн талань гэхэдэ, инаг дуранай эгэршэгүй шэдитэй байhые поэт харуулна.

«Имагтал сүлөөдэ
тэгүүлhэн замби
түбһдөө
Инаг дуранай
эзэрхэлгэдэ абтанаб»...

Энэрхы сэдьхэлтэй эхэнэртэ, үрэжэлтэ hайхан газартаа таhаршагүй дуратай... Эхэ орон эхэнэр хоёр «татаа hаа, таhаршагүй, матаа hаа, матаршагүй» холбоотой бшуу. Поэдэй лирическэ герой эгээ нангин, үндэр hайхан мэдэрэлтэйгээр дурлаха дүүрэн эрхэтэй бшуу. Түүхэдэ хэтэ мүнхэдөө ороhон, арад зоной омогорхол болоhон сэсэн hонор ухаатан инаг дуранда нэрбэгдэжэ, инаг дуратай басаган тухайдаа магтаал домог зохёожо ябаа.

Н. Дамдиновай лирическэ герой газар нютагайнгаа үнэн сэхэ хүбүүн гээшэ. Эхэ оронойнгоо үзэсхэлэнтэ гоё байгаалиие, зэрэлгээтэ уужам талые мил хайхадан харанагүй, харин тэрэнэй үйлэ хэрэгтэ хам оролсожо, хуби заяаень ёhотой патриот шэнгеэр шидхэлсэнэ. Ами наhаашье үгэхөөр бэлэн!

Хэнэйшье мэдэhээр, манай Буряад орон XVII-дохи зуунай хахад багаар Россин бүридэлдэ орожо, буряад арадай саашанхи хуби заяанда горитой түлхисэ болоhон юм. Хизаар оронойнгоо түүхэдэ хабаатай гол асуудалнуудаар поэт hонирхоно. Тингэжэ домогто ороhон патриот, сэрэгэй удамаршан Шилдэй-Занги, манай орондо сүлэлгэдэ эльгээгдэhэн декабристнууд, Буряадай анха түрүүшын эрдэмтэ Доржи Банзаров, Ленин багшын үнэн сэхэ шаби Иван Васильевич Бабушкин гэгшэдтэ эрхим зохёолнуудаа зорюулhыень мэдэнэбди.

Ёhотой бэрхэ поэдэй зохёол дотор уянгата шүлэгэй, мүн томо жанрай мүрнүүд эбхэрэн оронхой, адли тэгшээр ханхинажа байхал даа. Жэшээнь, Буряадай анха түрүүшын эрдэмтэ тухай поэмэ соонь иимэ мүрнүүд бии:

«Эхүүн жабарта унаса
шэрбүүлээд,
Эртын ургы хайратай».

Ямар уянгата мүрнүүд гээшэб! Саашань уншанабди. Уйдхар түрүүлмэ мүрнүүд hубарилдана.

«Ухаагаа хэдышье
дэбжүүлхэ хүн аад,
Уларнл шэрүүншэг
байhан гээ.
Саашадаа хэдышье ябаха
hэн аад,
Сагынь хатуухан байhан
гээ».

Хаанта засагай хүшэр хүндэ сагта Доржи Банзаров hаруул гэгээн харгыда гарахые тэгүүлээ. Эрдэмэй харгыда гараашье hаа, тэрэ согынь удаан дүлэтэжэ шадаагүй.

«Арбан годлитой эбэр
номоо
Абдар coohoo
гаргуулаялши.
Саанын холодо орхиhоноо
Саарhан дээрэ
зуруулаялши»...

Аман зохёолой түхэл маяг, аялга хүгжэм Николай Дамдиновай шүлэг болон поэмэнүүд дотор тад шэнэ шэнжэтэй боложо зэдэлнэ. Мүнөө үеын совет хүнэй эрилтэдэ энэнь түгэс харюусана. Абяанhаа хурдаар ниидэдэг самолет нэгэ дүхэриг хээд, сагаан зурлаа үлөөhөөр саашална. Тиихэдэнь поэт ингэжэ хэлэнэ:

«...Самолет, харбаhан
годлидол,
гараба дээгүүр мүнөө.
Саб сагаахан аргамжа
hубан гаргаба хойноо.
Одоол бидэнэй дэлисэдэ
таарама урга энэл.
Одо мүшэдые манайхин
зэрлиг адуумнай
гэнэл».

Ингэжэ урданай байдалые мүнөө сагай асари ехэ хүгжэлтэтэй жэшэнэ гээшэ. Тиин ерээдүй руу сэхэ шэртэнэ. Совет поэт Николай Дамдиновай уран шүлэгүүд дотор урданай ангуушадай годлиин зэдэлээн, замбуулинаар ниидэдэг онгосонуудай хүнхинөөн тааралдан оронхой. Поэдэй хэhэн юумэн хадаа хизаар ороной хуби заяае харуулhан томо номой бүлэгүүд гэхээр. Олон яhата Эхэ орондоо, арад зондоо хэлбэрищэгүй халуун дуратай поэт ингэжэ бэшэдэг бшуу.

С. ЧАГДУРОВ.
хэлэ, бэшэгэй эрдэмэй кандидат.

Германиин Федеративна Республикын федеральна канцлер Г. Шмидтын, федеральна канцлерай орлогшо, гадаадын хэрэгүүдэй федеральна министр Г.-Д. Геншерэй албанай хэрэгээр Советскэ Союзда ерэhэн тухай

ХАМТЫН МЭДҮҮЛГЭ

(Түгэсхэл. Эхиниинь 1-дэхи нюурта).

Энэ туйлалта саашадаа ябуулга хэхэдэ таарамжатай шэнэ арга боломжонуудые хоёр орондо хангана. Элдэб асуудалнуудаар Совет Социалис Республикануудай, Германиин Федеративна Республикын хоорондохи харилсаае hайжаруулхын тула хамтын оролдолго хүсэлэлгэ гаргажа үргэлжэлхөөр шиидэнхэй байhанаа хоёр тала тусхайлан тэмдэглэбэ. hанал бодолнуудаа ходо, үргэнөөр зүбшэн хэлсэлгэ, хоёр ороной хүтэлбэрилхы ажал ябуулагшадай хоорондын уулзалганууд энэ хэрэгтэ нилээд туhалха гэжэ хоёр тала адляар тоолоно.

Совет Социалис Республикануудай Союзай ба Германиин Федеративна Республикын hанал бодолоо зүбшэлдэг гуримые саашадань хүгжөөлгын аша туhада зорюулан, политическэ харилсаа холбоогоо улам гүнзэгырүүлхые хүсэжэ, хоёр талын харилсаанай шухала асуудалнуудаар, тэрэшэлэн хоёр талые hонирхуулдаг уласхоорондын асуудалнуудаар зүбшэлэлгэнүүдые ходо хэжэ байха гэжэ хоёр тала хэлсэбэ. Тэдэнэй болзорнууд ба ямар хэм хэмжээндэ үнгэргэхэ асуудал дипломатическа гуримаар, хоёр талын ойлголсоhоной ёhоор, тодорхойлогдохо байха. Гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүд гү, али тэдэнэй түлөөлэгшэд, шухала болоо гэжэ тоологдоhон сагта, Москвада, Бонндо ээлжээгээр, жэлдээ нэгэ дахинhаа үсөөн бэшээр уулзадаг байха.

Хоёр гүрэнэй хоорондын экономическа холбооной таарамжатайгаар хүгжэжэ байhые КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, федеральна канцлер ханангяар тэмдэглэбэ. 1974 ондо СССР ФРГ хоёрой хоорондын худалдаа наймаанай хэмжээн, урда жэлэйхитэй жэшэбэл, 50 тухай процентээр нэмэхээр хүлеэгдэнэ. Худалдаа наймаанай харилсаан тааруушаг боложо байнхай. Энэмнай — али али талада ашатай туhатайгаар, тэгшэ эрхэтэйгээр эрхилэгдэдэг уласхоорондын экономическа харилсаа холбооe үргэдхэбэл, гүнзэгырүүлбэл, гүрэнүүдэй хоорондын амгалан харилсаае бүри тогтууритай болгохо, арадуудта аша туhа хүргэхэ гэжэ тоолоод, хоёр талаhаа саг үргэлжын оролдолго хүсэлэлгэ гаргаhанай үрэ дүн болоно.

Экономическа харилсаа холбоо хүгжөөлгэдэ саашадаашье али болохоор туhалха, тиихэдээ хуули ёhоной, эмхидхэлэй ба ондоошье арга нүхэсэлнүүдые хангаха hанаатай байhан тухайдаа хоёр тала мэдүүлнэ.

Худалдаа наймаанай ба далай дээгүүр тамаралгын юрэнхы асуудалнуудаар 1958 оной апрелиин 25-да Совет Социалис Республикануудай Союзай ба Германиин Федеративна Республикын хоорондо баталагдаhан хэлсээнэй гол ёhонууд хоёр ороной уласхоорондын уялгануудтайнь зохилдуулан, экономическа харилсаанай баримталагдажа байhан юрэнхы гол ёhонуудые сахиха ябадал хангахын тула саашадаашье хэрэглэгдэхэ гэжэ хоёр тала лаблан баталба.

Хоёр талын hанамжын ёhоор, совет эмхинүүдэй ба Германиин Федеративна Республикын фирмэнүүдэй хоорондохи промышленна кооперациие улам hайжаруулбал, экономическа харилсаа холбоогоо саашадань хүгжөөхэ хэрэгтэ тон шухала удха шанартай байха болоно. Экономическа, промышленна ба техническэ харилсаа холбоо хүгжөөхэ тухай 1973 оной майн 19-дэ баталагдаhан арбан жэлэй болзортой хэлсэн энэ зорилгые удаан саг соо, тогтууритайгаар шиидхэхын тула шухала hайн эшэ нүхэсэл болохо. 1974 оной январиин 18-да баталагдаhан, «Хоёр талын экономическа, промышленна ба техническэ харилсаа холбоо хүгжөөхэ удаан болзорто холын хараа бодолые» улам үргэдхэхэ ба шэнэ проектнүүдээр нэмэхын тула хоёр тала оролдолго гаргаха байха.

Экономическа ба научно-техническэ харилсаа холбооной талаар Совет Социалис Республикануудай Союзай, Германиин Федеративна Республикын комиссиин ажал ябуулгые хоёр тала тодорхойгоор зүбшэн хэлсэв. Энэ комиссиин бии болгоhон экспертын бүлэгүүд (станок бүтээлгын, электрын элшэ хүсэнэй, химиин ба ашагта малтамалнуудай талаар) энэ жэлдэ үнгэргэhэн уулзалгануудайнгаа үедэ элдэб асуудалнуудаар экономическа харилсаа холбоогоо улам hайжаруулхын тула ашатай туhатай хүдэлмэри хээ гэжэ хоёр тала тусхайлан тэмдэглэбэ. Байгша оной октябриин 15—18-да Москвада болоhон комиссиин дүрбэдэхи сессиин үрэ дүнгүүдые, тэрэшэлэн хүдэлмэриингөө аша үрые улам нарижуулха ба hайжаруулха гэhэн hанамжыень хоёр тала hайшааба.

Хэдэ хэдэн проектнүүдые, тэрэ тоодо хоёр талын экономическа эрилтэ хэрэглэмжэнүүдые олон жэлээр урид хангаха хараа шэглэлтэй ехэ проектнүүдые, энэ комиссиин тодорхойлон хараалжа байhаниинь шухала.

Хоёр ороной хоорондын экономическа харилсаанай саашадаа hайжарха шэнжэтэй болоhондо сэдьхэлээ хананhанаа КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, федеральна канцлер элирхэйлэн мэдүүлбэ.

Энээнтэй дашарамдуулан, «Экономическа харилсаа холбоогоо саашадань хүгжөөхэ тухай Совет Социалис Республикануудай Союзай правительствын, Германиин Федеративна Республикын правительствын хоорондын хэлсээндэ» мүнөөдэр гар табигдаhые хоёр тала hайшаана. Энэ хэлсээн хадаа түүхэй эдэй ба элшэ хүсэнэй талаар харилсаа холбоо бэелүүлэн, экономикын, промышленностиин ба техникын талаар харилсаагаа улам hайжаруулха арга боломжо хангаха, тэрэшэлэн хоёр талын эмхинүүдэй ба фирмэнүүдэй хоорондын худалдаа наймаанай холбоо, харилсаа хангалгада туhа хүргэхэ байха.

Атомай элшэ хүсэн, нефтехими, ашагта малтамалтай, тэрэ тоодо нефтьтэй ба газтай, шэнэ газарнуудые ашаглалга, хара ба үнгэтэ металлурги, машина бүтээлгэ — эдэ хадаа хоёр талын арга боломжонуудай ба нөөсэ баялигуудай амжалтатайгаар тааруулагдан ашаглагдаха hалбаринууд болоно. Элшэ хүсэ ехээр хэрэглэхэ зарим түхэлэй продукци СССР-тэ үйлэдбэрилээд, хожомынь ФРГ-дэ эльгээхэ проектнүүдтэ онсо анхарал табимаар.

Иранай газые Советскэ Союзай газар дээгүүр дамжуулан ФРГ-дэ абаашаха тухай гурбан талын, удаан болзортой хэлсээ баталха тушаа асуудалаар үгэеэ ойлголсохошуу боложо байhые хоёр тала ханангяар тэмдэглэнэ.

Хоёр талын хэрэг ушараа мэдэхэ түлөөлэгшэд али алинда таарамжатай техникоэкономическа шиидхэбэринүүд тушаа хөөрэлдөөнүүдые хэжэ үргэлжэлхэ гэжэ хэлсэгдэhэн байгаа.

1978 онhоо 2000 он хүрэтэрхи үе соо 60 миллиард шахуу кубометр совет газые ФРГ-дэ худалдаха тухай, газай промышленностьда шухала ехэ диаметртэй соргонууд ба түхеэрэлгэнүүдые ФРГ-hээ худалдан абаха тухай гурбадахи хэлсээндэ гар табигдаhые, федеральна канцлер Г. Шмидтын албанай хэрэгээр СССР-тэ ерээд байха үеэр гар табигдаhые хоёр тала hайшааба.

Хоёр ороной арадай ажахын ба соёлой туйлалтануудай выставкэнүүдые эльгээлсэхэ асуудал зүбшэн хэлсэгдээ. 1974 оной март соо Дюссельдорфдо нээгдэhэн совет выставкын амжалтатайгаар үнгэрhые хоёр тала тэмдэглэбэ. 1975 оной хабар Москвада нээгдэхэ Германиин Федеративна Республикын выставкэ мүн лэ амжалтатайгаар үнгэрхэ гээд найдажа байhанаа федеральна канцлер элирхэйлэн мэдүүлээ.

Тэрэшэлэн хоёр талын харилсаанай бусад асуудалнуудаар үгэеэ ойлголсохошуу боложо байhан ушарые КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь ба федеральна канцлер ханангяар тэмдэглэбэ. Совет Социалис Республикануудай Союзай ба Германиин Федеративна Республикын парламентнуудай делегацинууд харилсан айлшалалсаад байна. Соёлой, гэгээрэлэй ба спортын талаар холбоо барисаан хүгжэжэ, профсоюзна, залуушуулай ба бусад эмхинүүдэй хоорондын, хоёр гүрэнэй граждaнинуудай хоорондын харилсаа холбоон улам бэхижэжэ байна. Хоёр оронойнгоо ажабайдал ба соёлтой харилсан танилсаха, үгэеэ ойлголсолго ба харилсан этигэлсэлгээ бэхижүүлхэ хэрэгтэ туhа хүргэхөөр холбоо, харилсаануудаа үргэдхэлгэдэ саашадаа туhа хүргэхэбди гэжэ хоёр тала мэдүүлбэ.

Хүндэ энэрхыгээр хандалгын асуудалнуудые шиидхэлгын таарамжатайгаар хүгжэжэ байhые тэмдэглээд, саашадаашье тэдэниие тааруугаар хаража үзэхэ шухала гэжэ хоёр тала hанадагаа элирхэйлбэ.

Хоёр ороной хоорондын харилсаандахи договорно гуримые үргэдхэлгын ашатай туhатайе хоёр тала онсолон тэмдэглээ. Элдэб асуудалнуудаар хоорондынгоо харилсаа холбоо улам үргэдхэхэ зорилготой шэнэ хэлсээ баталалгые хоёр тала ехэ удха шанартайда тооложо, энэнэй тулада шухала оролдолго хүсэлэлгэ гаргагдаха байна.

Научно-техническэ харилсаа холбооной асуудалнуудаар хэгдэhэн хөөрэлдөөнүүдэй үедэ, соёлой харилсаа холбоон тухай, тэрэшэлэн хоёр орондо туризмын бюро бии болгохо тухай асуудалнуудаар үгэеэ ойлголсохошуу болообди, энэмнай зохихо хэлсээнүүдые бэлдэхэ саашанхи хүдэлмэридэ амжалта туйлагдаха гээд багсааха арга олгоно гэжэ хоёр тала тусхайлан тэмдэглэбэ.

Тэрэшэлэн хуули ёhоной талаар туhаламжа үзүүлхэ ябадалда хабаатай асуудалнуудаар таарамжатай үрэ дүнгүүдые туйлаха арга боломжо бии гэжэ хоёр тала тусхайлан тэмдэглээ.

Европодохи байдалтай холбоотой асуудалнуудаар hанал бодолоо hайтар, ашаүрэтэйгөөр зүбшэн хэлсэгдээ. Уласхоорондын шахардуу байдал hуларуулха, Европын гүрэнүүдэй харилсаа холбоо бэхижүүлхэ ябуулгануудай саашадаа улам гүнзэгыржэ байhые КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, федеральна канцлер hайшаагаад, энэ хэрэгэй саг үргэлжэ эрхилэгдэхын тула, Европын арадуудай ажабайдалдахи тогтууритай нүхэсэл болохын тула эдээнhээ дулдыдаха бүхы юумэ хэхэ бата hанамжатай байhанаа элирхэйлэн мэдүүлбэ.

1971 оной сентябриин 3-да баталагдаhан, дүрбэн талын хэлсээе бэелүүлгэтэй холбоотой, тусхайлан хэлэбэл, хоёр талын харилсаанда хабаатай, асуудалнуудые зүбшэн хэлсээд, энэ талаар 1973 оной майн 21-нэй хамтын мэдүүлгые лаблан баталба.

Европодо аюулгүй байдал, харилсаа холбоо хангаха зүблөөндэ хабаатай асуудалнуудые КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, федеральна канцлер хаража үзөө. Энэ зүблөөн шадаал hаа бага саг соо амжалтатайгаар дүүргэгдэбэл, Европын арадуудай аша туhада, шахардуу байдал саашадань hуларуулгын, Европодо бата бэхи эб найрамдал хангалгын аша туhада харюусаха гэжэ эдэнэр адляар ойлгодог байба. Туйлагдаhан таарамжатай үрэ дүнгүүдтэ түшэглэн, зүблөөндэ хабаададаг бусад бүхы оронуудтай харилсаа холбоо байгуулан, үшөө хүсэд зүблэрэл туйлагдаагүй асуудалнуудые шиидхэлгэдэ туhа хүргэхын тула шухала оролдолго хоёр талаhаа гаргагдаха.

Зэбсэгтэ хүсэнүүдые ба зэбсэгүүдые али али талаhаа хороохо тухай асуудалаар Венэдэ боложо байгаа хөөрэлдөөнүүд тушаа, энээнтэй дашарамдуулан, Түбэй Европодо бэелүүлэгдэхэ хэмжээнүүд тушаа hанал бодолнуудаа мэдэлсээд, тэдэ хөөрэлдөөнүүдые шухала удха шанартайда тоолодог тухайдаа хоёр тала тусхайлан тэмдэглэбэ. Тэрээндэ хабаадагшадта бултандань таарамжатай шиидхэбэринүүдые бэдэрэлгэдэ, эдэбхитэйгээр туhалха, алишье талын аюулгүй байдалда хохидол ушаруулхагүй гол ёhондо харюусаха, Европодо бүри тогтууритай харилсаа тогтоохо, эб найрамдал ба аюулгүй байдал бэхижүүлхэ уг зорилгодо туhалхаар үрэ дүнгүүдые хөөрэлдөөнэй үедэ туйлаха байhанаа хоёр тала элирхэйлэн мэдүүлнэ.

Ядерна зэбсэгые, тэрэшэлэн юрын зэбсэгүүдые оруулалсан, элдэб зэбсэгүүдые зохихо хиналта доро бүгэдэ ниитээрээ хүсэд бүрин хуряаха гээшэ мүнөө сагай тон шухала зорилго болоно гээд хоёр тала этигэнхэй. Иимэ шэглэлтэйгээр ООН-ой оршом соо, мүн бусадшье аргануудаар гаргагдадаг оролдолго хүсэлэлгэнүүдые хоёр тала hайшаана, тиихэтээ хамта зэбсэгүүдые хуряалгын талаар үрэ нүлөөтэй хэмжээнүүдые тодорхойлхо хэрэгтэ туhа хүргэхөөр бэлэн байhанаа элирхэйлэн мэдүүлнэ. Сэрэгэй зорилгоор оршон тойронхи байгаалида, сагай уларилда нүлөөлхэ ябадал хорихо хэмжээнүүдые хаража үзэхэ шухала гэжэ hанадагаа эдэнэр элирхэйлбэ.

Ядерна зэбсэг тараахагүй тухай договорые ашаүрэтэйгөөр, түгэс бүрин бэелүүлгые шухала удха шанартайда тоолодог байhанаа хоёр тала тусхайлан тэмдэглэнэ.

Шахардуу байдал hуларуулхын тула, стратегическэ зэбсэгүүдые хизаарлаха тухай Советскэ Союзай ба США-гай хоорондо үнгэргэгдэжэ байгаа шухала хөөрэлдөөнүүд таарамжатай шэнэ үрэ дүнгүүдые хангаха гээд найдадагаа, Германиин Федеративна Республикын федеральна канцлер элирхэйлэн мэдүүлбэ.

Нэгэдэмэл Нацинуудай Организациин уг зорилгонууд ба баримталдаг гол ёhонуудые hайшаадагаа хоёр тала лаблан элирхэйлээд, тэдэниие бодото дээрэнь сэхэ шууд бэелүүлгэдэ туhа хүргэхөөр бэлэн байhан тухайдаа тусхайлан тэмдэглээ. Нэгэдэмэл Нацинуудай Организаци уласхоорондын эб найрамдал ба аюулгүй байдал сахин дэмжэхэ, гүрэнүүдэй хоорондын харилсаа холбоо хүгжөөхэ талаар бүри ехэ удха шанартай боложо байна гэжэ хоёр тала адляар ойлгоно. Дэлхэйн удха шанартай ехэ зорилгонууд хамтын оролдолго хүсэлэлгөөр лэ шиидхэгдэжэ болохо гэжэ мэдэрээд, бүхэдэлхэйн энэ эмхиие бэхижүүлхэ шухала гэжэ тоолоно. Хоёр талые hонирхуулдаг асуудалнуудаар Нэгэдэмэл Нацинуудай Организацида харилсаа холбоо тогтоохоор бэлэн байhанаа тусхайлан тэмдэглээ.

Европодохи уласхоорондын экономическа харилсаа холбооной саашанхи арга боломжонууд тухай асуудал хаража үзөөд, Экономическа Харилсан туhалалсалгын Соведэй ба Европын экономическа нүхэсэлэй хоорондо тусхай харилсаа холбоо тогтообол, али али талын аша туhые хүндэлхэ гол ёhо баримталан, Европын гүрэнүүдэй хоорондын экономическа холбоо гүнзэгырүүлгын ба үргэдхэлгын аша туhада харюусаха байгаа гэжэ хоёр тала зүблэрбэ.

Хоёр тала Дутын Зүүн зүгтэхи байдал тухай hанал бодолоо зүбшэн хэлсээ. Энэ райондохи байдалые найдамтайгаар заhаруулан шиидхэлгэ ООН-ой Аюулгүйн Соведэй мэдээжэ шиидхэбэринүүдые бэелүүлhэнэй үндэhөөр лэ туйлагдажа болохо гэжэ адляар ойлгодог байна. Эндэхи байдалые заhаруулха ябуулга хэхэдээ, Палестинын арадай хуулита эрхые мүн лэ зохихо гуримаар хамгаалха ёhотой гэжэ эдэнэр тоолоно. Сэрэгүүдые хоёр тээшэнь hалгаан бусааха тухай асуудалаар туйлагдаhан хэлсээнүүд Дутын Зүүн зүгтэ зүб зүйтэй, бата бэхи эб найрамдал тогтоолгын түрүүшын алхам болоно гэжэ хоёр тала тоолоно. Дутын Зүүн зүг тушаа Женевскэ эбэй конференциин хүдэлмэриие дары hэргээбэл, тиимэ уг зорилго туйлаха ябадалда ашатай туhатай үүргэ дүүргэхэ ёhотой гэжэ хоёр тала мэдүүлбэ.

Уулзалгануудай үедэ болоhон хөөрэлдөөнүүд, туйлагдаhан үрэ дүнгүүдээр сэдьхэлээ хананхай байhанаа хоёр тала элирхэйлэн мэдүүлээ. Энэ ерэлгын үрэ дүн Совет Социалис Республикануудай Союзай ба Германиин Федеративна Республикануудай хоорондохи харилсаа холбооe хоёр гүрэнэй аша туhада, уласхоорондын аюулгүй байдал ба эб найрамдал бөхижүүлгын аша туhада улам үргэдхэхэ, гүнзэгырүүлхэ шэнэ арга боломжонуудые хангаха байха гэжэ хоёр тала тоолоно.

Советскэ Союзда ерээд байха үедэнь хүндэмүүшээр угтаhанай түлөө Г. Шмидт, Г.-Д. Геншер баясхалан хүргэбэ.

Германиин Федеративна Республикада албанай хэрэгээр ошохыень КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневые, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. М. Косыгиние федеральна канцлер уриба. Уряалыень баясхалантайгаар зүбшөөгдэн абтаа.

Л. БРЕЖНЕВ. ***Г. ШМИДТ.***

Москва, 1974 оной октябриин 30.

ФРГ-гэй ФЕДЕРАЛЬНА КАНЦЛЕРАЙ БУСАЛГА

Германиин Федеративна Республикын федеральна канцлер Г. Шмидт ба федеральна канцлерай орлогшо, ФРГ-гэй гадаадын хэрэгүүдэй министр Г.-Д. Геншер Киев орохоор октябриин 30-да Москваhаа мордобо.

ФРГ-гэй ба Советскэ Союзай гүрэнэй тугуудаар гоёогдоhон Внуковска аэродром дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо К. Т. Мазуров, СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко, РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ М. С. Соломенцев самолёдой гэшхүүрэй хажууда ошожо, федеральна канцлерые, бусад тусхай тушаалтай хүнүүдые үдэшэбэ.

Федеральна канцлерые ба тэрэнэй hамгые тэрэшэлэн В. П. Брежнева, Л. Д. Громыко, Л. А. Гвишиани үдэшэлсөө.

Аэродром дээрэ СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшо К. Ф. Ильяшенко, СССР-эй Министрнүүд А. И. Костоусов, Н. С. Патоличев, В. Д. Шашин, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй телевидени ба радио дамжуулгын талаар гүрэнэй комитедэй түрүүлэгшэ С. Г. Лапин, Моссоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ В. Ф. Промыслов, СССР-эй МИД-эй протокольно таhагые даагша Д. С. Никифоров, бусад тусхай тушаалтай хүнүүд байлсаба.

ФРГ-гэй Советскэ Союздахи посольствын дипломатическа хүдэлмэрилэгшэд үдэшэгшэдэй дунда байлсаа.

Москвагай ажалшадай түлөөлэгшэд аэродром дээрэ ерэжэ, ФРГ-гэй гүрэнэй ажал ябуулагшадые амаршалhан байна.

Ниидэлгын талмай дээрэ хүндэтэ харуул жагсаалда байнхай. ФРГ-гэй ба СССР-эй гүрэнэй гимннүүд гүйсэдхэгдөө.

А. Н. Косыгин, Г. Шмидт совет сэрэгшэдэй жагсаалай урдуур гараба.

Мотоциклистнүүдээр үдэшэгдэhэн автомашинануудай кортежэй гараhан Москвагай гудамжа болон талмайнууд ФРГ болон СССР-эй гүрэнэй тугуудаар шэмэглэгдэнхэй байба.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо И. В. Архипов, СССР-эй министр К. Н. Руднев, СССР-эй ФРГ-дэхи элшэн сайд В. М. Фалин, СССР-эй МИД-эй коллегиин гэшүүн А. Бондаренко, тэрэшэлэн ФРГ-гэй СССР-тэхи элшэн сайд У. Зам ФРГ-гэй федеральна канцлерые үдэшэн, Киев ошолсобо.

(ТАСС).

ФРГ-гэй ФЕДЕРАЛЬНА КАНЦЛЕР КИЕВ ЕРЭБЭ

КИЕВ, Октябриин 30. (ТАСС). Германиин Федеративна Республикын федеральна канцлер Гельмут Шмидт ба федеральна канцлерай орлогшо, ФРГ-гэй гадаадын хэрэгүүдэй министр Г.-Д. Геншер мүнөөдэр Украинын нийслэл хото хүрэжэ ерэбэ.

ФРГ-гэй, СССР-эй ба УССР-эй гүрэнэй тугуудаар гоёон шэмэглэгдэhэн Борисполско аэропортдо УССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. П. Ляшко УССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшонор, УССР-эй министрнүүд болон тусхай бусад тушаалтай хүнүүд федеральна канцлерые, ерэлсэhэн тушаалта хүнүүдые угтаба.

Украинын нийслэл хотын ажалшадай түлөөлэгшэд айлшадые амаршалhан байна.

Совет-португалиин хэлсээнүүд

Советскэ Союзай ба Португалиин Республикын правительственна делегацинуудай түрүүшын уулзалга октябриин 30-да болобо. Гадаадын худалдаа наймаанай министр Н. С. Патоличев совет делегациие толгойлно. Португалиинхиие — гүрэнэй министр А. Куньял.

Хоёр тала экономико, наука, соёл культура болон бусад hалбаринуудаар Советскэ Союз ба Португалиин Республика хоёрой хоорондо харилсаа холбоо хүгжөөхэ арга боломжонууд тухай hанамжаяа андалдаhан байна.

(ТАСС).

Харгын гурим сахиха бүхэсоюзна һара

ЯБАГАН ХҮН, ТРАНСПОРТ

Байгша оной октябриин нэгэнһээ харгын гурим сахиха бүхэсоюзна һара соносхогдоһоор дүүрэхэ дүтэлбэ. Жолоошодой дунда аян замда ушардаг гэнэ усал урида шалан һэргылхэ, үсөөрүүлхэ зорилготойгоор эхилһэн «Улаан светофорой» үедэ республикын ниитын эмхинүүдэй эдэбхитэдые, милициин, арад зоной түлөөлэгшэдые олоорнь хабадуулдаг болоһон ушар һайн нүлөөгөө үзүүлжэ эхилһэн байна.

ЖОЛООШОН. Мүнөө үе сагта транспорт жолоодохо гээшэ өөрын нэгэ онсо илгаатай. Юуб гэхэдэ, үдэрһөө үдэртэ гэхээр элдэб түхэлэй автомобиль олошорно. Харгы замаар ябахадаа аюул тохёолдуулангүй нарин нягтаар, болгоомжотойгоор транспорт жолоодохо эрилтэ табигдадагынь мэдээжэ.

Хэнэйшье мэдэһээр, манай республикада ороной бусад область, хизаарнуудтал адли олон тоото жолоошод тоологдоно. Тэдэнэй дунда өөрынгөө мэргэжэлые табан хургандаал адли һайн мэдэхэ болоһон ажалай түрүүшүүл олон. Жэшээ болгон Афанасий Васильевич Патрушевые абаад үзэе. Энэ нүхэр Прибайкалиин аймагай «Прибайкалец» колхоздо хори гаран жэлэй туршада автомашина жолоодожо ябана. Үнгэрһэн энэ үе соо тэрэ хэды мянган километр гаталааб даа!? Нютагайнгаа ажалшадай дунда хүндэтэй болоһон Афанасий Васильевич үдэр бүри үхибүүдые һургуулидань, колхозойнгоо гэшүүдые ажалдань абаашадаг юм. Тэрэнэй жолоодожо ябаһан автобус аян замда хододоо бэлэн, сэбэр, зохидшье байдаг. Ажалдаа үнэн сэдьхэлһээ хандадаг нүхэр Патрушев КПСС-эй райкомой, аймгүйсэдкомой, колхозойнгоо правлениин, парткомой зүгһөө хэдэн удаа үнэтэ шан бэлэгүүд, грамотануудта хүртэһэн байна. 1963—1971 онуудта эрхим һайнаар ажаллаһан энэ жолоошон КПСС-эй Прибайкалиин райкомой бюрогой шиидхэбэреэр «Аймагай эрхим жолоошон» гэһэн нэрэ зэргэдэ хүртөө юм.

Нүгөөдэнь — «Бурводстрой» трестын нүүдэл колоннын жолоошон Г. К. Лактионов болоно. 1960 оноһоо жолоошон болоһон Григорий Кузьмич нэгэтэшье машинаяа аюулда оруулангүй, һайнаар харууһалжа, жолоодожо ябана. Үйлэдбэри дээрэ ажалай үльгэр жэшээ харуулдаг, машинаяа хододоо бэлэн байлгадаг Лактионов КПСС-эй Прибайкалиин райкомой, аймгүйсэдкомой Хүндэлэлэй грамотаар хэдэн удаа шагнагдаһан. 1972—1973 онуудта «Аймагай эрхим жолоошон» гэһэн нэрэ зэргэдэ хүртэһэн байна. Байгша оной январь һарада Прибайкалиин аймагай Хүндэлэлэй дэбтэртэ бэшэгдэһэн байха юм.

Владимир Петрович Потеряхин хорёод жэлэй туршада ашаанай машина жолоодожо ябана. В. П. Потеряхинай арбаад жэлэй туршада жолоодожо ябаһан ЗИЛ-555 маркын машина капитальна заһабарилгагүйгөөр 300 мянган километр ябаһан. Автомашинын иимэ удаан саг соо ашаглагдаһан нюусань гэхэдэ, жолоошоной өөрынь оролдолго, шадабари болоно. Мүнөө республикын аймагуудта ашаа шэрэдэг нэгэдэхи автопредприятиин нүхэр Потеряхинай хүтэлбэрилдэг бригадын гэшүүд бултадаа дүршэл баянтай дээрэһээ ашаа шэрэхэ һара бүриингөө даабари хододоо үлүүлэн дүүргэһэн байдаг.

Дээрэ дурсагдаһан жолоошодой ажалые хаража үзэхэдэ, аян замдаа аюул тохёолдуулангүй хүдэлхэ арга бии гээшэ. Энэ юун тухай гэршэлнэб гэхэдэ, эдэнэр нэн түрүүлэн харгыгаа һайн мэдэнэ, һэримжэтэйгээр машинаяа жолоодоно ха юм.

Харгын гурим сахихаар эхилһэн бүхэсоюзна һарын ябажа байгаа хорин табан хоногой дүн республика дотор хаража үзэхэдэ, тиимэшье һайн гэхээр бэшэ. Үнгэрһэн энэ үе соо 1268 жолоошон аюул тохёолдуулба. Тэдэнэй 90 хүниинь һогтуугаар машина жолоодоо. Тэдэнэй нэгэн — Улаан-Үдын автотранспортна предприятиин жолоошон Сырозатский гэгшэ ГАЗ-52 түхэлэй машина һогтуугаар жолоодожо ябаһаар, харгын захада байһан «Запорожец» машина обёоронгүй, дээгүүрнь гүйлгэжэ гарахаар һэдэбэ. Мүн хатуу харын охиндо төөриһэн Яньков үмсынгөө «Запорожец» машинаар харгын хажуу тээгүүр ябаһан эхэнэрые дайражархёо. Нэгэндээ нэтэрһэн энэ хүйхэр усалда ороһон эхэнэртэ түргэн туһаламжа үзүүлхын орондо хаяжархёод, тэрьедэхые һэдэһэн байха юм.

Хүн бүхэн архи уунхайгаар машина, мотоцикл, жолоодожо болохогүй гэжэ һайн мэдэдэг. Гэбэшье үнгэрһэн үе соо энэ эрилтые эбдэгшэд олон байгаа. Жэшээнь, «Спартак» бүлгэмэй инструктор Бурдуковский, «Дальстальконструкция» трестын прораб Борисовец гэгшэд һогтуу мүртөө, транспорт жолоодохо эрхэгүй ябаһан байба. Мүн Голых, Николаев, Крупенников, Федоров гэгшэд мотоцикл, тракторнуудые һогтуугаар жолоодожо ябатараа баригдаа. Һүүлшынь гурбан Зүүн Сибириин түмэр замай, барилга-хабсаралгын управлениин, гортопой тракторнуудаар үмсэдөө модо шэрэжэ ябаһан байгаа.

Һаяын үдэрнүүдэй нэгэн һэн. Үдэшын 8 час 30 минута болоһо байха үедэ МВД-гэй гүрэнэй автоинспекцидэ телефон жэнгирбэ. Харгыбарилгын управлениин вахтер Орлова иигэжэ мэдээсэбэ:

— Танигдаагүй нэгэ хүн автобустомнай һуугаад ябашаба. Тэрэниие барихые-мнай туһалыт, — гэжэ гүйба ха.

Машинаар гүйлгэжэ ябаһан һогтуу жолоошониие харгы дээрэ бариха гээшэ бэедэ аюултай. Юуб гэхэдэ, автобус хулгайлагша һогтуу байһан. Тиимэһээ харгы дээрэ дежурлажа байһан ГАИ-гай хүдэлмэрилэгшэдтэ «болгоомжотой наринаар — «46—76» номертой автобусые барижа абаха» гэһэн захиралта тэрэ дороо рацаар дуулгагдаба.

Харюусалгатай иимэ мэдээсэл абаһан ГАИ-гай хүдэлмэрилэгшэд өөһэд өөһэдынгөө участок дээгүүр гарадаг харгые һэримжэтэй хаража эхилбэ. Удангүй Борсоевой нэрэмжэтэ үйлсэдэ дежурлажа байһан инспектор дурсагдагша номертой автобусой харагдамсаар мотоциклдаа мордожо, тэрээнтэй зэргэшээд, Сэлэнгын баруун бэе гаралсаба. КПП-дэ хүрэхэдэнь, машинануудай харгы хаашхай байхадань, һогтуу жолоошон яаха аргагүй автобусоо байлгажа, ГАИ-гай хүдэлмэрилэгшэдтэ бэеэ тушааха баатай болоо һэн.

Иигэжэ һарын соносхогдоһон түрүүшын үдэрһөө ГАИ-гай, ниитын эмхинүүдэй хүдэлмэрилэгшэд үдэр, һүнигүй харгы дээрэ дежурлажа, автотранспортын журам эбдэһэн, һогтуу ябаһан жолоошодые барижа, хүн зондоо амгалан байдал асаралсаа.

Һургуулиин хүтэлбэрилэгшэд гүрэнэй автоинспекциин хүдэлмэрилэгшэдтэй, ниитын түлөөлэгшэдтэй суг һурагшадай, пионернүүдэй дружинануудай дунда харгын гурим сахиха тухай хөөрэлдөө хирэ-хирэ болоод үнгэргэжэ байха зэргэтэй болоно.

Сэхынь хэлэхэдэ, харгы дээрэ элдэб усалай болохогүйе сахиха гээшэ бүхы зоной шухалын шухала уялга бшуу. Энэ хэрэгтэ бүхы министерство, эмхи зургаан, совет ороной эрхэтэн бүхэн хабаадалсажа байха ниитын уялгатай.

Д. ИВАНОВ,
ГАИ-гай пропагандын отделениин начальник.
Б. ЦЫРЕМПИЛОВ,
манай тусхай корр.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: эрхим жолоошод Г. К. Лактионов, В. П. Потеряхин.

АЖАЛА
БААТАР
ГАБЬЯА

ХАНОЙ. (ТАСС).
болюулха, эб най
һэргээхэ тухай Па
хэлсээндэ гар табигда
хойшо Урда Вьетнама
лөөлэгдэһэн районууда
байдалда олон хуб
болоо. Урда Вьет
сүлөөлэгдэһэн райо
хүн зон империалис
хэйшүүлтэй эрэлхэг
тойгоор тэмсэлэй
жэшээ һаяхан лэ хар
байгаа. Мүнөө тэдэнэр
лай габьяа гаргана.
Энэ жэл Куангчи
винцида 16.000 гектар
элдүүрилэгдэжэ, ба
кукуруза, батат, мани
ригдаа. Кооперативуу
ложо нэгэдэһэн тар
эндэ ехэ оролдолго
ажаллана. Бомбын т
дэ бии болоһон нүхэн
газарые тэгшэлэн
рилхэ, һандаагдаһан
риин түхеэрэлгэнүүд
гээхэ, сэбэрлэхэ, шэ
баг каналнуудые
шухала байба. Мүнө
винциин поли дээрэ
ристнуудай хүдөө
бусад техникын хүдэл
хаража болохо байна.
бүхэндэ машинно-тра
станцинууд эмхидхэг
Куангчидахи механ
завод кооперативуудые
дөө ажахын хэрэгсэлн
хангана. Эндэхи хүдэ
шэн бүхэн хэдэг — аж
гаа шухалые, хүдөө
да хэрэгтэй зэр зэмсэ
олоор, һайн шанарт
бүтээн гаргаха ёһо
һайн ойлгоно.
Энэ жэлэй 9 һарын
соо Виньлонг провин
уһалууриин түхеэрэл
дые һэргээн заһабар
тула ехэ хүдэлмэри
Тарялашад 40 хаалта
80-яад километр ута
лууриин 90 ханааб
сэбэрлээ.
Байрын гэрнүүдые
жа, һандаргагдаһан ба
нуудые һэргээн бо
үргэлжэлһэн байна.
даһан Куангчи прови
байрын хэдэ мянган
соёлой, ажаһуудалай
шангууд һэргээн заһ
лагданхай. Мүнөө
циин уезднүүдтэхи
магазинһаа барайгар,
бүд болон бусад эд
гүрэнэй сэнгээр хү
абаха аргатай болонхо
Орон доторхи соёло
рэгшье һайжараа, К
провинцида уран һа
10 ансамбль, 6 нүүдэл
түхеэрэлгэ хүдэлнэ.
лэй юһэн һарын тур
Кантхо провинцида
мянган хүн наада, ко
нүүдые, кинофильм
хараһан байна.
Сүлөөлэгдэһэн ра
та үзэг бэшэг мэдэ
усадхахын түлөө
үргэнөөр ябуула
Куангчи провинцида
мэрншэд болон таря
соёл культурые дээш
хэ зорилгоор эмхидх
курсануудта 14 мянга
һурана. Кантхо прови
һуралсалай 112, Кам
винцида 428 класс
нээгдэнхэй. Куангчи
ци дотор нэгэдэхи, хоё
гурбадахи шатын 88
ли хүдэлнэ. Эдэ про
нуудай һургуулинууд
мянга гаран үхибүүд
даг. Юрэнхы эрдэмэй
шатын һургуулинууд
ха багшанар сүлөөл
районуудта бэлдэгдэнэ
Хүн зондо медици
һаламжа үзүүлхэ тал
жалтанууд туйлагдаа.
Куангчиин 100 хүн б
нэжээд медик хүртэнэ.
«Урда Вьетнамай
лэгдэһэн газар дайда
болоһо байгаа бүхы
лалтанууд — арадай
люционно засагай эд
ажал ябуулгын, Урда
намай республикын
ционно саг зуурын
тельствын политикын
үрэ мүн.

хилын саанаһаа
ТЕЛЕФОН·ТЕЛЕГРАФ·РАДИО

ДЭЛХЭЙН ГАЗЕТЭНҮҮД ЮУН ТУХАЙ БЭШЭНЭБ

ФРГ-гэй федеральна канцлер Г. Шмидттэй, федеральна канцлерай орлогшо Г.-Д. Геншертэй КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгинай, СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыкын Москвада хэһэн хэлсээнүүдтэ дэлхэйн хэблэл анхаралаа хандуулһаар, Г. Шмидттэй Л. И. Брежневэй, А. Н. Косыгинай уулзалганууд тухай мэдээсэхэдээ, газетэнүүд иигэжэ тэмдэглэнэ. Хоёр тала СССР-эй ба ФРГ-гэй хоорондохи харилсаануудай ямар байһые шэнжэлээ, тэдэниие саашадань хүгжөөхэ хараае зүбшэлөө.

Политическэ ба экономическа асуудалнуудые зүбшэн хэлсэлгын үедэ Совет ороной ба Баруун Германиин хөөрэлдөөнүүдтэ хабаадагшад зарим амжалта туйлаа гээд, Баруун Германиин «Генераль-Анцайгер» газетэ тэмдэглэнэ.

Эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдэй Москвада болоһон бүхэдэлхэйн конгрессэй нэгэдэхи жэлэй ойдо зорюулагдаһан статья толилхэдоо, Чехословакиин «Праце» газетэ иигэжэ онсолон тэмдэглэнэ. Уласхоорондын оршон байдалда һайжаржал байһан ушар хамагай түрүүндэ ажабайдалайнгаа бүхы һалбаринуудта социалис оронуудай туйлаһан амжалтануудай үрэ дүн, ондоо ондоо социальна байгуулалтатай гүрэнүүдэй энхэ тайбанаар зэргэ оршон байха, уласхоорондын харилсаа холбоо хүгжөөхэ гол ёһонуудые бэелүүлхэ зорилгоор тэдэнэй шууд сэхэ гадаадын политикын үрэ дүн болоно.

Стратегическэ буу зэбсэг хизаарлаха тухай хэлсээнүүдтэ хабаададаг совет ба американ делегацинуудай ээлжээтэ уулзалгын Женевэдэ болоһон тухай, Кипрэй асуудалые ООН-ой Генеральна Ассамблейн зүбшэн хэлсэһэн тухай, Ливанда эсэргүүгээр Израилиин хэдэг зэбсэгтэ харата ябуулганууд тухай газетэнүүд бэшэнэ.

(ТАСС).

ДЕЛИ

ЭНЭДХЭГ-АМЕРИКАН КОММЮНИКЕ

ТАСС

США-гай гүрэнэй секретарь Г. Киссинджерэй Индидэ албанай хэрэгээр ерэлгын дүнгүүд тухай энэдхэг-американ хамтын коммюнике эндэ толилогдоо. Шахардуу шанга байдалай һуларалга, харилсаа холбооной хүгжэлгэ мүнөөнэй уласхоорондын байдалай онсо шэнжэнь болоно гээд коммюнике соо хэлэгдэнхэй. Уласхоорондын шахардуу шанга байдалые бүхы дэлхэй дээрэ һуларуулха зорилготой саашанхи хүсэлэл оролдолгонуудые дэмжэхээр шиидэнги байһанаа хоёр тала элирхэйлэн мэдүүлээ.

Стратегическэ буу зэбсэг хизаарлаха тухай хэлсээ баталалгые түргэдхэхэ зорилгоор мүнөө үедэ гаргагдажа байһан американ-совет хүсэлэл оролдолгонууд тухай США-гай гүрэнэй секретарь мэдээсээ гээд коммюнике соо тэмдэглэгдэнэ. Буу зэбсэг хороохо ба хуряаха талаар тодорхой хэмжээнүүдые бэелүүлхэ ябадал дэмжэхэ байһан тухайгаа хоёр тала элирхэйлээ.

Г. Киссинджер албанай хэрэгээр Дакка орохоёо октябриин 30-да Делиһээ мордоо.

АФИНА

Х. ФЛОРАКИСАЙ ХЭЛЭЬЭН ҮГЭ

ТАСС

«Демократизацилгын түлөө тэмсэл ба КПГ-гэй IX съездын шиидхэбэриин ёһоор һунгалтын урда тээхи кампани үнгэргэлгэ» гэһэн темээр ниислэлэй коммунистнуудай суглаа Грециин компартиин Афинска органзаци үнгэргэбэ.

КПГ-гэй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь Х. Флоракис суглаан дээрэ элидхэл хээ. Һүүлшын арбан жэлэй туршада соо партиин хэһэн ажал ябуулгые марксистско-ленинскэ ёһоор, шэнжэлһэн КПГ-эй IX съезд программа болон бусад документнүүдые баталан абаа. Грецидэхи коммунис хүдэлөөнэй хүгжэлтэдэхи шухала шата болоһо үгөө гээд тэрэ тэмдэглэһэн байна.

Орон дотор гурбан шухала политическэ бүлэглэлнүүд бии гээд элидхэлшэ заагаа. Нэгэдэхеэр, арадай һаадгүйгөөр дура хүсэлөө элирхэйлэн мэдүүлгые хангажа шадахаар Грецидэ үнэхөөрэл түрүү, демократическа шэнэдхэлгэ хэхые оролдодог хүсэнүүд бии. Энэ хадаа хүдэлмэришэн анги, таряашад ба түрүү үзэл бодолто интеллигенци болоно. Тэдэнэй политическэ эмхинүүд «зүүнэй үзэл баримталдаг нэгэдэмэл бүлэглэл» болоно. Хоёрдохёор, буржуазно-демократическа шэнэдхэлгэ хэхые оролдодог, зүгөөр капиталай аша туһые харадаг политическэ хүсэнүүд болоно. Гурбадахяар, шанга засаг һэргээхые эрмэлзэдэг, шэнэ түхэлэй фашис ба бусад баруунай үзэл хэтэрмэ ехээр баримталдаг хүсэнүүд болоно.

Хархис хүсэнүүдэй ябуулга хэхэ аюулай бии байгаашье һаа, энэ хадаа демократическа шэнэдхэлгэнүүдэй түлөө грек арадай тэмсэлые зогсоожо шадахагүй гээд КПГ-эй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь мэдүүлээ.

АЛЖИР

Совет делегаци Алжир ерэбэ

ТАСС

АНДР-эй правительствын, Национальна сүлөөрэлгын фронтын партиин урилгаар КПСС-эй ЦК-гай секретарь В. И. Долгих түрүүтэй совет партийно-правительственна делегаци Алжир ерэбэ.

СССР-эй Оборонын министрэй орлогшо Армиин генерал И. Г. Павловский түрүүтэй совет сэрэгэй делегаци мүн лэ энэ самолёдоор Алжир ерээ.

НИКОЗИ

Пленэйхидые андалдан абалсалга дүүрэбэ

ТАСС

Пленэйхидые, нютагынь урилуулагжаһан хүнүүдые андалдан абалсалга Кипрэтэ түгэсхэгдэбэ. Ороной президентын уялгые дүүргэгшэ Г. Клиридис ба Турциин бүлгэмые толгойлогшо Р. Денкташ хоёрой хоорондо үгээ ойлголсоһоной ёһоор энэ хэмжээн бэелүүлэгдэһэн байха юм. ООН-ой түлөөлэгшэдэй ба уласхоорондын Улаан Хэрээһэнэй комитедэй туһаламжатайгаар энэ андалдан абалсалга пара үлүүтэй саг соо үргэлжэлөө.

Нэгэдэмэл Нацинуудай Организациин түлөөлэгшын мэдүүлһэнэй ёһоор сентябриин 16-һаа хойшо 5.767 хүн, тэрэ тоодо 2.479 киприодууд-грегүүд, 3.308 киприодууд-түүрэгүүд сүлөөлэгдөө.

ВАШИНГТОН

ДЖ. ФОРД ПРЕСС-КОНФЕРЕНЦИ ХЭБЭ

ТАСС

Сагаан байшан соо болоһон пресс-конференци дээрэ США-гай президент Дж. Форд иигэжэ мэдүүлээ. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй ба США-гай гүрэнэй секретарь Г. Киссинджерэй хоорондо Москвада болоһон хэлсээнүүд угаа таарамжатай байгаа. Хоёр талын һанамжануудай зарим зэргээр алгасалдалга бага болоо гээд тэрэ хэлээ. Москвада урагшатай хөөрэлдөөнүүдэй болоһон дээрэһээ ноябриин 2-дохи хахадта Владивосток шадар Л. И. Брежневтэй минии уулзаха тухай соносхогдоһон байна. «Алхам бүхэмнай саашанхи дабшалта болохо, стратегическэ буу зэбсэг хизаарлаха тухай хөөрэлдөөнүүдэй хоёрдохи шатын талаар хэлсээ баталалгаар дүүрэхэ гэжэ бидэнэр найданабди» гээд Дж. Форд онсолон тэмдэглээ.

Правительствын гадаадын политическэ ажал ябуулгые дэмжэхыень конгрессые уряалхадаа, Дж. Форд энэ дэмжэлгэгүйгөөр хилын саана өөрынгөө хараа бодол бэелүүлхэнь президентдэ бэрхэтэй байха гээд заагаа. Шахардуу шанга байдал һуларуулха политикые саашадань хүгжөөхэ шухала гэжэ конгресс ойлгохо ёһотой гээд тэрэ мэдүүлээ.

ТОКИО

Ашатай туһатай айлшалалга

ТАСС

Японой социалис партиин ЦИК-эй Генеральна секретарь М. Исибиси түрүүтэй тус партиин делегациин Советскэ Союзда, бусад социалис оронуудта айлшалалга бүхы дэлхэй дээрэхи эб найрамдалай хэрэгтэ шухала туһа нэмэри болоо гээд Японой социалис партиин орган бологшо «Сякай Симпо» газетэ бэшэнэ.

Статья соо иигэжэ хэлэгдэнэ. Делегаци Советскэ Союзда, тэрэшэлэн Польшо, Болгари болон бусад оронуудта ошоходоо, элдэб асуудалнуудаар һанамжануудаа хани ёһоор, сэхэ руунь мэдэлсэһэн байна. Энэ хадаа Японой социалис партиин ба эдэ оронуудай коммунис болон хүдэлмэришэнэй партинуудай хоорондохи хани ёһоной харилсаа гүнзэгырүүлгэдэ туһалаа. Эб найрамдалай, ажалшадай байдал һайжаруулхын, национальна сүлөөрэлгын түлөө тэмсэлдэ Японой социалис партиин хэһэн ажал ябуулгада коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудтай болоһон хэлсээнүүдэй үедэ үндэр сэгнэлтэ үгтэһэн байгаа гээд газетэ һаналаа ханангяар тэмдэглэнэ.

НЬЮ-ИОРК

Харата муухай добтолго

ТАСС

«Еврейнүүдые хамгаалха лиги» гэдэгэй фашис ташаа гаргадаг хүйхэрнүүд Палестиниие сүлөөлхэ эмхиин байшанда харата муухайгаар добтолоо. Эндэ байһан эмхиин түлөөлэгшэдэй нэгэн горитойгоор шархатаа. Тэрэ больница эльгээгдэһэн байна. Добтолгын һүүлхэнээр «Еврейнүүдые хамгаалха лиги» добтолгые эмхидхээ гээд бандидууд убайгүйгөөр мэдүүлһэн байна.

БРИТАНИИН олтирогууд дээрэ забастовочно хүдэлөөн үргэдэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ажалшадта тааруугүй ажалай түлөөһэнэй шэнэ гурим захиргаанай хэрэглэдэг болохо гэһэн һэдэлгэнүүдые Йоркширай шахтернууд буруушаан эсэргүүсэжэ «Үгы» гэжэ хэлэнэ.

ТАСС-ай фотохронико.

РАБАТ

Рабадтахи зүблөөн дүүрэбэ

ТАСС

Араб гүрэнүүдые толгойлогшонорой 7-дохи зүблөөн Мароккын ниислэлдэ болоод, хүдэлмэреэ дүүргэбэ.

Дүтын зүүн зүгтэхи байдалые, араб гүрэнүүдэй экономическа ба сэрэгэй харилсаа холбооe, араб ба африкан оронуудай хоорондохи харилсаае, уласхоорондын байдалай асуудалнуудые араб ороной 20 хүтэлбэрилэгшэд. Палестиные сүлөөлхэ эмхиин түлөөлэгшэд зүбшэн хэлсээ.

Хэдэн, тэрэ тоодо Палестинын асуудалаар резолюцинуудые зүблөөндэ хабаадагшад батлан абаа. Тэдэнэр хадаа Палестинынхидай өөрыгөө тодорхойлхо эрхэтэй байһыень лаблаа. Палестинын араб арадай ганса хан лэ хуулита түлөөлэгшэнь бологшо Палестиниие сүлөөлхэ эмхиин хүтэлбэреэр национальна засаг түрэ тогтоолгодонь Палестинын араб арадые дэмжэхэ уялга абаа.

ВАШИНГТОН

Р. Никсонэй үбшэлһэн тухай

ТАСС

США-гай урдын президент Р. Никсондэ октябриин 30-да бүлинтэһэн шуһыень зайсуулхын тула операци хээ. Бэень тиимэ һайн бэшэ. Лонг-Бичиин (Калифорни штат) госпиталиин түлөөлэгшын мэдээсэһэнэй ёһоор операциин һүүлээр Р. Никсонэй шуһаниинь дотор уруугаа таража, шуһаа ехээр алдаһан байна. 3 часай турша соо тэрэ мэдээ табинхай байгаа. Врачнуудай һанамжын ёһоор бэень тогтонижонги болоошье һаа, США-гай урдын президентын ами наһан аюултай байдалда зангаараа.

ТОБШОХОНООР...

СПОРТ

☆ ГИМНАСТИКА. Варна хотодо дэлхэйн түрүү һуури эзэлхын түлөө үнгэргэгдэһэн мүрысөөндэ хабаадагшад һүүлшынгээ үдэр гимнастикын олон зүйлөөр хоорондоо тулалдаба. Эндэ Совет ороной гимнастнууд упражненинүүдээ эрхимээр гүйсэдхэжэ, үшөө дүрбэн алтан медаль абаһан байна. Жэшээнь, Ростовой Людмила Турищева бревно дээрэ өөрынгөө дуратай упражнени гүйсэдхэхэдээ, дахинаа эрхимлэбэ. Гродный Ольга Корбут юумэ тулаад һурэхэдөө, ГДР-эй Аннелоре Цинке брус дээрэ упражнени гүйсэдхэхэдөө мүн лэ эрхим байба. Эрэшүүлэй дундаһаа Японой Сигеру Касамацу өөрынгөө дуратай упражнени гүйсэдхэхэдөө болон һурэхэдөө, Венгриин Золтан Мадьяр морин дээрэ, Японой Эйдзо Кенмоцу брус, ФРГ-гэй Эберхард Гингер тээг хүндэлэбшэ, манай Николай Андрианов, Румыниин Дан Греку сахариг дээрэ упражнени гүйсэдхэхэдөө, түрүү һууринуудые эзэлээ.

Хэнэйшье мэдэһээр, Совет ороной эхэнэр гимнастнууд урда үдэрынь командаараа түрүү һуури эзэлжэ, алтан медальнуудта хүртэһэн юм. Тиихэдэ Людмила Турищева дэлхэйн эрхимэй эрхим чемпионка гэһэн нэрэ зэргэдэ энэ үдэр хоёрдохёо хүртэбэ. СССР-эй суглуулагдамал командын гэшүүд бусадһаа олон медальнуудые суглуулба. 21 медальнуудайнь дунда зургаан алтан, 10 мүнгэн, 5 бронзо медальнууд тоологдоно. Хоёрдохи һуури эзэлһэн Японой гимнастнууд 5 алтан, 1 мүнгэн, 4 бронзо медальнуудтай болонхой.

☆ ХОККЕЙ. Ороной түрүү һуури эзэлхын түлөө эхилһэн ээлжээтэ нааданда ЦСКА-гай команда Москвагай «Динамо» командые 6:4 (1:1, 3:2, 2:1) тоотойгоор шүүбэ. Тиин эдэнэр зургаан уулзалгаһаа 12 очкотой болонхой, мүрысөөнэй таблица толгойлжо ябана. Мүнөөдөө хоёрдохи һуури эзэлээд ябаһан Воскресенскын «Химик» Ригын «Динамо» командые 5:3 (2:1, 2:1, 1:1) тоотойгоор шүүхэдээ, дүн хамта юһэн очкотой болобо.

☆ БОКС. Амстердамда үнгэргэгдэһэн уласхоорондын мүрысөөндэ Совет ороной боксернууд амжалтатайгаар наадаба. Ереванай Сурен Дурян, Волгоградай Валерий Удовик, Магаданай Игорь Высоцкий гэгшэд алтан медальнуудтай тронто нютагаа бусажа ерэбэ. Ереванай Ашот Аветисян мүнгэн медальда хүртэһэн.

☆ ТЕННИС. Эхэнэрнүүдэй дунда СССР-эй кубогта хүртэхын түлөө эхилһэн нааданда Москвагай «Динамо» команда хүртэбэ. Эдэнэр түгэсхэлэй уулзалгада Таллинай командые 5:0 тоотойгоор шүүһэн байгаа. Эрэшүүл сооһоо ЦСКА-гай команда эрхимлэбэ. Эдэнэр Ригын СКА командые 4:1 тоотойгоор шүүгээн.

☆ ВОЛЕЙБОЛ. Мексикэдэ дэлхэйн чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө үнгэргэгдэжэ байгаа нааданда манай ороной эхэнэр волейболистканууд Румыниин командые 3:0 тоотойгоор шүүбэ. Мүн Японой спортсменкэнүүд Венгриин командые 3:0 тоотойгоор илаба. Тиигэжэ эдэнэр манай командын гэшүүдтэл адли нэгэшье командада шүүгдэнгүй наадажа ябана. Мүн эрэшүүлэй команда сооһоо СССР-эй, Японой спортсменүүд түрүү һуури эзэлнэ.

(ТАСС).

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Октябриин урда тээхи ажалай вахтада» — суглуулбари. Совет-герман хамтын мэдүүлгэ (түгэсхэлынь гурбадахи хуудаһанда).

Хоёрдохи хуудаһанда. Арадай хиналтада зорюулагдаһан тематическа хуудаһан.

Гурбадахи хуудаһанда. «Аха дүү арадуудай нэгэ бүлэ соо»—Киргизэй ССР-эй Госпланай түрүүлэгшын орлогшо К. Д. Дикамбаевай статья. Үйлэдбэриин хүсэнүүдые хүгжөөхэ, Байгалай баялигые ашагтайгаар хэрэглэхэ талаар болоһон научно-практическа конференци тухай тоосоон. Хилын саана.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. «Правда Бурятии», горсоведэй депутадуудай болон ГАИ-гай шалгалтын материал. Нютаг нютагай һонин.

СЭНХИР ЭКРАН

«Орбита». 17.35 —
гизиин ССР-эй ба Ки
Коммунис партиин 50
ойе угтуулан, «Утр
моей» — Киргизиин
зионно программа.
зиин Коммунис парт
гай нэгэдэхи секретар
Усубалиев дамжуул
баадалсаха. 19.00 —
мя» — мэдээсэлэй
ма. 19.30 — Концерт
— «Финляндия —

Улаан-Үдэ. 20.15 —
визионно һонин. 20
«Хүдөөгэй саг». 21
«Пропагандистнарта,
сагшадта туһаламжа
ряадаар). 21.45 —

«Орбита». 21.55 —
лото» — эстрадна
га (үнгэтэ). 23.00 —
наһан», «Мүнөөнэй
— гэһэн дамжуулга

Редактор Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Манай адрес, телефонууд:

г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редакт
54-54, приёмная — 54-93, зам. редактора — 68-0
редактора — 62-62, отв. секретаря — 50-52, секре
— 66-76, отделы: партийной жизни — 60-91, сел
хозяйства — 64-36, 63-86, пропаганды и агита
56-23, промышленности и строительства — 61-
ветского строительства и быта — 69-58, культу
школ — 60-21, писем и рабселькоров — 67-81,
мации — 34-05, общественная приемная — 56-
шинное бюро — 57-63, фотолаборатория — 33-61.